Животосъграждащо библейско изучаване

ИЗХОД

Как да уповаваме на Бога

24 урока в 2 части
за индивидуално или групово изучаване

Джеймс Рипсъм

Първа част
Освобождаване на Божиите люде
Изход 1-19

Извличане на максималното от животосъграждащите библейски изучавания

Много от нас жадуват да изпълнят разума и живота си с Писанията. Ние желаем да бъдем променяни от тяхното послание. Животосъграждащите библейски изучавания са замислени като един вълнуващ, провокиращ мисълта и предизвикателен начин за постигане на това. Тяхната крайна цел е да ни помогнат да изграждаме живота си върху Божието Слово.

Принцип на действие

Животосъграждащите библейски изучавания имат няколко отличителни особености. Вероятно най-важната от тях е тази, че те са повече *индуктивни,* отколкото *дедуктивни.* С други думи, те по-скоро ни водят към откриване на онова, което Библията казва, отколкото просто да ни *съобщават* това, което тя твърди.

Освен това тези уроци провокират мисълта. Те ни помагат да мислим за значението на пасажа по такъв начин, по който действително да разберем какво казва авторът. Въпросите изискват отговори с повече от една дума.

Изучаванията са лични. Въпросите ни помагат да приемем обещанията, увереността, увещанията и предизвикателствата на Божиите думи. Те са предназначени да позволят на Словото да обнови умовете ни, така че да бъдем променени чрез Духа на Бога. Това е крайната цел на всички библейски изучавания.

Изучаванията са многоцелеви. Предназначени са за студентски, църковни групи и за изучаване в група със съседи. Също така са много ефективни и за индивидуално изучаване.

Как са организирани

Библейските изучавания, изграждащи живота, имат също определена организация. Всяко изучаване трябва да продължава не повече от 45 минути при групова работа или 30 минути при лично изучаване, освен ако не решите да му посветите повече време.

Изучаванията могат да бъдат включени в системата на неделните уроци в църква: много са подходящи за семестриална и триместриална система на обучение в колеж. Ако ръководството е съставено от повече от 13 изучавания, то се разделя според случая на две или три части от около 12 изучавания всяка.

Животосъграждащите библейски изучавания използват формата на работна тетрадка. Празното място е предназначено за записване отговорите на всеки въпрос. Този метод е идеален за лично изучаване и дава възможност на членовете на групата да се приготвят предварително за дискусията.

Изучаванията съдържат също и бележки за водещия. Те показват как да се води дискусия в група, осигуряват допълнителна информация по конкретни въпроси, дават полезни съвети за динамична групова работа и предлагат пътища за справяне с проблемите, които могат да възникнат по време на дискусията. С такава помощ, хора с малък или без всякакъв опит са в състояние да водят ефективно изучаване.

Предложение за индивидуално изучаване

1. При започването на всяко изучаване се помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в живота си.

2. Четете и препрочитайте отбелязания библейски пасаж, за да се запознаете с това, което авторът казва. В случай, че изучавате цяла книга, можете да я прочетете цялата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен поглед върху съдържанието и.

3. Използването на съвременен превод на Библията или перифразирана версия ще ви бъде от голяма полза. Препоръчително е да се използва Ревизираното издание от 1924 г. Имайте предвид, че въпросите в това ръководство са базирани на английския превод "New International Version".

4. Записвайте отговорите си на определеното празно място в ръководството. Това ще ви помогне ясно да отразите своето разбиране на пасажа.

5. Ще бъде добре да имате под ръка Библейски речник. Използвайте го за запознаване с непознати думи, имена и географски местности.

Предложения за изучаване в група

1. Идвайте на изучаванията подготвени. Следвайте предложенията за индивидуална работа, посочени по-горе. Ще откриете, че старателната подготовка ще обогати много времето, прекарано в групова дискусия.

2. Проявявайте желание да участвате в дискусията. Водещият на вашата група няма да чете лекции. Напротив, "той" или "тя" ще окуражават членовете на групата да обсъждат това, което са научили от пасажа. Водещият ще задава въпросите, намиращи се в това ръководство. Планирайте да споделяте това, което Бог ви е казал във вашето индивидуално изучаване.

3. Придържайте се към изучавания пасаж. Вашите отговори трябва да бъдат основани на стиховете, които са фокус на дискусията, а не на външни авторитети, като коментари или проповедници. Това ръководство умишлено избягва скачането от книга на книга или от пасаж на пасаж. Всяко изучаване се съсредоточава само върху един пасаж. Обикновено изучаванията на книги се замислени така, че да ви водят през книгата по начина, по който тя е написана. Това ще ви помогне да следвате доводите на автора.

4. Бъдете чувствителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те споделят това, което са научили. Може би ще се изненадате от тяхната проницателност. Свързвайте

това, което казвате, с коментарите на другите, така че групата да не излиза извън темата. Също не забравяйте да се съгласявате с мненията на другите, когато е възможно. Това ще насърчи някои от по-колебливите членове да участват.

5. Внимавайте да не доминирате дискусията. Понякога сме толкова жадни да споделим това, което сме научили, че оставяме нищожна възможност за останалите да говорят. Участието е валидно за всички, но разрешавайте същото и на другите.

6. Очаквайте Бог да ви учи чрез пасажа, който се дискутира, и чрез другите членове на групата. Молете се да прекарате едно полезно и приятно време заедно.

7. Ако вие водите дискусията, ще намерите допълнителни предложения и полезни идеи за всяко изучаване в бележките за водещия. Ще ги намерите в края на ръководството.

Въведение към Изход

Когато сме млади нямаме търпение да станем независими. Рядко ни минава през ум, че с независимостта идва и отговорността. От друга страна нашите родители мислят много за отговорността. Постепенно те ни дават все по-голяма независимост и с безпокойство очакват да видят у нас белезите на един по-зрял характер. Но това е само началото. В останалата част от живота си ние ходим по опънатото въже, балансирайки между независимост и отговорност.

В древността този проблем се появи в борбата на древен Израил за независимост, като проява на осъзната отговорност и подчинение на Бога. Като че ли Мойсей беше разтревоженият родител, избран от Бог да поведе народа към независимост и да го научи на отговорност и свобода.

Книгата Изход разказва за всичко това. Написана от самия Мойсей, Изход е историята на унизително робство и славно освобождение. В нея Бог търпеливо ни учи какво означава човешката отговорност - както в поклонение, така и в отношенията ни с другите.

Подобно на деца, които преминават през юношеството и стигат до отговорността на зрялата възраст, Израил имаше своите добри и лоши дни. Получаването на свобода не даде право на израилтяните да правят онова, което им се искаше. Те трябваше да се научат на лоялност и подчинение на Бога като следствие от независимостта, която Той им бе дал. За тях възможността да се научат да уповават на Бог и да Му се подчиняват се основаваше на тяхното освобождение от робство от милостивия Бог.

В резултат на това, че ги беше освободил от робство, Бог влезе в тяхно притежание. Разказът за изхода на Израил се превръща в преобраз на изхода на всеки християнин от поробващата сила на греха. Исус Христос - изкупителят става Господ на тези, които признават спасителната Му любов и сила.

За това и за много други неща става въпрос в книгата Изход. Прилежните ученици ще открият златна мина на прозрение и практични ценности, отнасящи се към нашия живот и съвременност. Това е един много поучителен разказ. Възползвайте се от възможността да се обогатите чрез задълбочен размисъл над него. Отделете време да се върнете 3500 г. назад и да помислите за победите и пораженията на Божия народ. Вълнувайте се при срещите на Мойсей с фараона, с неговите непокорни люде и с Бог на планината Синай. Проумейте значението на Десетте заповеди и поклонението на истинския и жив Бог. Размишлявайте върху нови идеи за значението на поклонението, музиката и предаването на нашите богатства и таланти на Божията слава.

Изход започва с разказа на Мойсей за жестокото робство в Египет, преминава през тежката борба с фараона за избавление, продължава с даването на Десетте заповеди на планината Синай и достига кулминационната си точка с построяването на място за поклонение и основаването на свещеничество. Тя отразява период от почти сто години.

Сред главните теми са името и славата на Бога, заветите (договорите) между Бог и Израил, Законът и скинията. Обичаят Пасха е преобраз на спасението чрез смъртта на Христа. Скинията и свещеничеството говорят за дадените от Бог принципи на поклонение на Бога и привилегиите, които имаме да Го хвалим и славим.

Тъй като разглежданият период съдържа много исторически сведения, някои от тях не са включени във въпросите. Ръководството е организирано и обединено около главните събития в историята, тяхната значимост за Израил и онова, което можем да научим от тях за християнския живот. Ще се наложи да развиете умението да преглеждате бегло текстови пасажи и да определяте

основните моменти в тях. Разгледани са тези новозаветни доктрини, които се отнасят до Изход, както и техните приложения в живота на християнина.

Въпросите са съставени така, че да ви помагат да откривате фактите и да размишлявате върху тяхната значимост в живота ви. Апостол Павел писа, че тези древни свидетелства са дадени, за да ни поучават и предупреждават (1 Кор. 10:11). Нека Бог ви помогне да разберете животопроменящи истини, докато израствате в способността си да уповавате и да се покорявате на Него.

Част 1

Освобождаване на Божиите люде

Изход 1-19

1

Гнетът над Израил:

Зли кроежи, храбра съпротива

Изход 1

Гнет е отвратителна дума, но е превзела заглавията днес, защото е причина за много съвременни конфликти. Извън тази глава описваните събития са подходящи за тоталитарните общества. Само методите на гнет и потисничество се променят. Божиите люде не бяха пощадени в 1700 г. пр. Хр., не са пощадени и днес. Но в това изучаване ще откриете ярък лъч на храбра съпротива.

1. Кой е най-очевидният пример за вас за потисничество в света днес и защо?

2. Прочетете Изход 1. Каква бе съдбата на "синовете на Израиля" (наследниците на Яков) в Египет (ст. 1-7)?

3. Какво беше тяхното положение при управлението на царя, който беше забравил ролята на Йосиф (Битие 41) за спасяването на страната (ст. 8-14)?

4. Как днешните потисници оправдават действията си обикновено?

5. Защо стратегията на фараона предизвика обратна реакция (ст. 12)?

6. Старият статут на евреите на привилегирован народ постепенно се беше превърнал в унизително робство. Как бихте се чувствали, ако бяхте млад евреин, принуден да върши непосилна работа в най-голямата жега?

7. Какъв нов план за контролиране прираста на населението състави фараона (ст. 15-22)?

8. Как бяха осуетени неговите планове?

9. Представете си чувствата на царя и бабите, когато той ги повика (ст. 18). Каква беше тайната на самоконтрола и мъдростта, демонстрирани от жените (ст. 17-21)?

10. Как страхът ви от Бога мотивира поведение според моралните норми и ви дава смелост да отстоявате на изкушението да вършите зло?

11. Колкото повече се увеличаваше натиска от страна на фараона, толкова повече се намножаваха израилтяните (ст. 20-21). Как обяснявате това?

12. В какви обстоятелства сте се чувствали потиснати и угнетени от неразумни изисквания?

Как намерихте помощта на Бога?

2

Раждането и бягството на Мойсей:

Вярата на една майка и прибързаността на един син

Изход 2

Докато работеше по един инжинерен проект за поддръжка, мъжът знаеше, че съпругата на неговия приятел лежи в болницата през няколко преки. Той обаче не отиде да види жената. Липсата на подходящо облекло попречи на решителността му да направи нещо смело в Христовото име. Малцина от нас могат да се похвалят, че са реагирали решително в кризисен момент. За нас вярата е удобно интелектуално упражнение, а не нещо, което изисква решителни действия. Тази дефиниция става дори още по-примамлива, когато не сме сигурни как да разграничим вяра от глупост. Това изучаване разграничава прибързаността на едно привилегировано дете от смелата и действена вяра на една жена.

1. Как напоследък Бог ви е изправял пред нуждата от смела вяра?

2. Прочетете Изход 2. Как Бог направи така, че малкото дете Мойсей да оцелее и избегне заповедта за убиване на всяко еврейско момче (ст. 1-10)?

3. Какво струва оцеляването на Мойсей на майка му?

А на сестра му?

4. Защо според вас дъщерята на фараона престъпи заповедта на своя баща?

5. Коя е била най-голямата жертва, която ви се е налагало да правите за Бог?

6. Защо Мойсей побягна и се засели в Мадиамската земя (11-15)? (По това време той беше на 40 години.)

7. Какво го накара да убие египтянина?

Какво го накара да се намеси, когато двамата евреи се биеха?

8. Кого предизвика след това Мойсей и защо (ст. 16-22)?

9. Като какъв човек се проявява Мойсей в тази глава?

10. Ако трябва да опишете характера си с две думи, как бихте го сравнили с този на Мойсей?

11. Междувременно, какво ставаше с израилтяните в Египет (ст. 23)?

12. Как се отрази тяхното положение на Бог и защо (ст. 24-25)?

13. Бог чува стоновете на своите люде и днес. Какво значение придобива това, когато сте изправени пред обстоятелства, които сте безсилни да промените?

3

Призивът към Мойсей:

Упоритата съпротива преодоляна

Изход 3 - 4

Важните исторически събития се правят от хора, които удовлетворяват непосилни изисквания. Паметниците по бойните полета саням свидетел на тези събития. Съвременните турци дължат съществуването си на Кемал Ататюрк, който успя да повдигне духа на своите войски, искайки от тях невъзможното - да отблъснат врага от Галиполи. На фона на това и най-невъзможното изискване към вас може да ви се струва незначително, но не и по времето, когато това предизвикателство е било отправено към вас. Това може да е написването на дипломна работа без да имате нужното време или опит. Или може да е тогава, когато вашата домашна група решава да благовества на хората на плажа за Исус Христос. Това изучаване показва как Бог поиска невъзможното от Мойсей и направи от него водач на народа.

1. Как реагирате, когато видите че във вашата общност или църква има нужда от лидери?

2. Прочетете Изход 3. Представете си, че вие сте на мястото на Мойсей на Божията планина. Какво ще видите, чуете и почувствате, ако се огледате наоколо (ст. 1-6)?

3. Какво кара Бог да помогне на своите люде (ст. 7-10)?

Какъв план има Той?

4. Защо според вас Бог избира един възрастен пустинен овчар за водач на такова съдбовно и рисковано начинание?

5. Как реагира Мойсей на повелята на Бог и защо (ст. 11-13)?

6. Кога сте се чувствали неподготвен за нещо, което Бог иска да направите?

7. Как Бог вдъхва увереност на Мойсей (ст. 12-22)?

8. Прочетете Изход 4. Какви други страхове и съмнения има Мойсей (ст. 1, 10)?

9. Как Бог се справя с тези неспособности (ст. 2-9, 11-12)?

10. Защо според вас последното възражение на Мойсей разгневява Господ (ст. 13-17)?

11. Какви причини можете да изтъкнете за упоритостта на Мойсей пред призива на Бог?

12. Когато сте сигурни, че Бог ви говори и очаква да чуе "Да, Господи", кое ви повлиява във вашия отговор?

13. Как събитията в стихове 27-31 потвърждават Господните обещания към Мойсей?

14. Какво научихте за Бог в това изучаване, което ще ви насърчи да уповавате на Него, когато сте изправени пред на пръв поглед невъзможни трудности и препятствия?

4

Трудностите пред Мойсей и Аарон:
Отказ и решителност

Изход 5:1 - 7:7

Християнската студентска група откри човека, който щеше най-добре да се справи като водещ на срещите с невярващи студенти. Ето един успешен бизнесмен, който несъмнено щеше да повлече след себе си тълпите. Християните упорито и с вяра канеха своите приятели, и накрая усилията им бяха възнаградени с препълнена зала. След около час те напуснаха залата унизени. Бяха се опитали да се подчинят на Бог, но тяхното начинание пропадна. Накратко, техния говорител-герой се провали. Над главите на членовете на групата надвисна облакът на обезсърчение. Без съмнение Мойсей се чувстваше по същия начин, с тази разлика, че залогът беше по-голям. В това изучаване той и Аарон получават твърд отказ, въпреки че упорито следват Божията воля в смело покорство.

1. Какви качества трябва да има един лидер, за да преодолява злополучни ситуации?

2. Прочетете Изход 5. Какви бяха главните последствия от първата среща на Мойсей и Аарон с фараона?

Как фараонът разтълкува тяхното искане (ст. 8, 17)?

3. Имайки предвид действията на фараона, кажете какъв човек беше той?

4. От човешка гледна точка, защо според вас фараонът отхвърли Божието слово, дадено чрез Неговите пратеници?

5. Кои неща в живота ви могат да замъглят автентично слово, дадено от Господа?

6. Опишете чувствата на Мойсей и причината за неговия вик към Бога (ст. 22-23)?

7. Как реагирате, когато пътя на подчинението ви към Бог изглежда блокиран? Обосновете се.

8. Прочетете Изход 6:1-27. Твърдението "Аз съм Йеова" се повтаря четири пъти в стихове 1-8. Какво подчертава Бог за Себе Си в отговор на оплакването на Мойсей (ст. 1-5)?

9. Как в посланието си към Израил Бог набляга на плановете, които има за него (ст. 6-8)?

10. По какво отговорът на израилтяните към Мойсей (ст. 9) се различава от първоначалната им реакция (ст. 4:31)?

11. Дайте пример от живота си, когато обезсърчението е засенчвало светлината на Божията сила и обещания.

12. Прочетете Изход 6:28-7:7. Мойсей се страхува, че фараонът няма да го послуша (6:30). Все пак, как упоритостта на фараона ще помогне за изпълнението на Божия план за Египет (7:3-5)?

13. Въпреки поражението и обезсърчението (5:2; 6:9, 12, 30), Мойсей стори така, както Господ му заповяда (7:6). Какво според вас го доведе до тези решителни стъпки на подчинение?

14. Какви твърди духовни решения сте взели по време на живота си като християнин?

5

Чумите:

Божията сила се намесва срещу фараона

Изход 7:8 - 10:29

Божият авторитет се намесва винаги, когато световен водач като фараона реши да вземе нещата в свои ръце. Той се намесва и когато Неговите деца решат да променят правилата на играта както те си знаят. Ние имаме възможността да се допитаме до исторически книги като Изход, които ни говорят колко безсмислено е да се съпротивляваме на Бога. Някакси обаче се хвърляме в неспирната борба на ежедневието и се улавяме, че сме заприличали на фараона. Той застана срещу Бога и това донесе ужасни последствия. Бог ще отправи предизвикателство и към правото ви да вършите това, което искате. Този урок показва, че съпротивата е безсмислена.

1. В какви обстоятелства напоследък сте играли на "дърпане на въже" с Бога?

2. Прочетете Изход 7:8-25. Какъв беше белегът на Божието превъзходство (ст. 8-13)?

Какво би сторило то за Мойсей и Аарон?

3. Какво беше състоянието на фараоновото сърце (ст. 13-14, 22)?

Как би се проявил неговият дух днес?

4. Прочетете Изход 8. Как реагира фараонът на тези "велики съдби", както ги нарече Бог (7:4; 8:8, 25-32)?

5. Кой беше основният въпрос между Бог и фараона (7:5, 17; 8:10, 22)?

6. Какво ново открива Бог на фараона за Своята сила (ст. 22-23)?

7. По кои въпроси Бог е в конфликт със световните сили днес?

8. Прочетете Изход 9. Някои от египтяните откликнаха положително на това изливане на наказания (ст. 20). Как тълкуват бедствията хората днес?

9. Каква беше неизменната реакция на фараона дотогава (8:15, 30-32; 9:34-35)?

10. Прочетете Изход 10. Фараонът се опита да се пазари с Бога (ст. 11, 24). Как сте се опитвали и вие да предложите на Бог по-малко от пълно предаване на онова, което той иска от вас?

11. Как можете да възвърнете увереността и вярата си в Бог, когато Той ви смирява?

Помислете за някой ваш познат, който е бил смирен от Бога. Как можете да го издигнете до Христос?

6

Пасхата:

Нощта на смъртта и избавлението

Изход 11:1 - 12:28

Смъртта е един силно въздействащ и болезнен урок. Тя приковава вниманието ни повече от всичко друго. Тя е и неизбежна. Тя беше последното средство използвано от Бог, за да покаже Своето превъзходство над фараона и Своята сила, способна да освободи Израил. Когато фараонът отказа да приеме ултиматума на Бога, загинаха хиляди. По такъв начин последният акт на осъждение се превръща в ужасна картина на това как съдбата на всеки човек зависи от вярата или неверието в единствения истински и жив Бог в небесата.

1. Защо хората избягват въпроса за възможните алтернативи след смъртта?

2. Прочетете Изход 11. Какво обещание и каква заповед дава Бог на Мойсей (ст. 1-2)?

3. Как ще обясните промяната в отношението на египтяните към Божиите люде и Мойсей (ст. 3)?

4. Каква е природата, размерът и резултатът от последното наказание на Бог върху Египет (ст. 4-7)?

5. В какъв смисъл гневът на Мойсей би могъл да бъде оправдан и в какъв не (ст. 8)?

6. От човешка гледна точка, защо според вас фараонът беше толкова упорит, че дори тази надвиснала заплаха не успя да го трогне (ст. 9-10)?

7. Как подобно на Мойсей можем да продължим да уповаваме на Бог, когато сме изправени пред на пръв поглед непреодолимо неверие сред приятелите, семейството и родните ни?

8. Прочетете Изход 12:1-28. Какви стъпки трябваше да предприемат евреите, за да бъдат пощадени (ст. 1-13)?

9. Защо те трябваше да ядат храната "набързо" (ст. 11)?

10. Опишете възпоменателния празник на безквасните хлябове (ст. 14-20).

Доколко ефективен би бил той като постоянно възпоминание? Защо?

11. Представете си, че сте глава на семейство в Израел. Как бихте обяснили значението на Господнята пасха на своите деца (ст. 26-27)?

12. За да направят избавлението си възможно, хората трябваше да повярват и да се подчинят на Мойсей. Бихте ли сторили това или не, и защо? (вж. Евр. 11:28.)

13. Апостол Павел казва, че Христос - нашата Пасха, беше заклан за нас (1 Кор. 5:7). Какво се изисква от дадения човек, за да бъде Исус негова Пасха?

14. Щитът срещу "погубителя" (ст. 23) в Египет беше кръвта на съвършения Агнец. Христовата кръв осигурява избавление за християните от вечната смърт (Йоан 1:29; Евр. 9:14; Откр. 5:13). Каква реакция и дела ще бъдат подходящи, когато размишлявате върху въздействащата образност на Господнята пасха и Христовата жертва?

7

Излизането от Египет:

Свободата и нейната цена

Изход 12:29 - 13:16

Свободата има висока цена. За някои политически бежанци днес тя означава рисковано пътуване по море покрай бреговете на югоизточна Азия. За други - опасен преход през планините на Централна Америка. В Европа тя често струва загуба на работното място и дори на семейството. В това изучаване виждаме каква беше цената на свободата на Израил - за победители и победени. Бог осигури освобождението на Своите люде, но това им струваше загуба на правото над най-скъпите им вещи.

1. В какъв смисъл сме отговорни за свободата, която Той ни дава?

2. Прочетете Изход 12:29-51. Какви различия виждате между отношението и поведението на фараона сега и при по-ранните срещи на Мойсей и Аарон с него (ст. 29-32)?

3. Как ще охарактеризирате емоционалното състояние на египтяните (ст. 29-32)?

Защо египтяните "изпъдиха" израиляните от Египет (ст. 39)?

4. Бог изпълни предупрежденията и обещанията си (вж. Изх. 3:20-22; 4:23). Какво значение имаше това за разбирането на израилтяните за Божията природа и характер?

5. По какви начини сте се убеждавали, че Бог изпълнява предупрежденията и обещанията, които дава?

6. Как ограниченията на пасхата (ст. 43-49) щяха да насърчат чужденците и другите да се поклонят на Бог и същевременно, да предпазят Израил от религиозен компромис и зараза?

7. Какво послание изпраща Бог до израилтяните чрез тези правила в зората на тяхната независимост?

8. Как можем да съхраним важните елементи на нашата вяра в Исус Христос и същевременно да предаваме вестта за спасение на другите?

9. Прочетете Изход 13:1-16. Бог призовава Израил да му посвети онова, което Той току-що е освободил - целия народ, а не само първородните от хора и животни. Какъв план има Бог за продължаване на тази наредба (ст. 8-10, 14-15)?

10. Какво се изискваше от поклонниците, за да не стане този ритуал безсъдържателен?

11. Как съхранявате свежи спомените си за вашето избавление от вината и робството на греха?

12. На какво се основаваше твърдението на Бог, че всяко първородно му принадлежи?

13. Въз основа на какво той твърди, че християните са "жертва жива" (вж. Рим. 12:1-2)?

14. Как откликвате на Неговото твърдение в своя живот?

8

Прекосяване на Червено море:
От кризата до триумфа

Изход 13:17 - 14:31

Пътните задръствания се появяват в най-невероятни моменти. Ако в един миг се движим с 80 км/ч, в следващия можем да набием спирачки. През следващите два часа оставаме там, където сме. Нямаше ли да е чудесно, ако можехме да замахнем с вълшебната пръчица и да поправим цялата бъркотия? В живота е същото. Бог ни води в задръствания и ни извежда оттам, за да изпита ревността ни. В това изучаване мига, в който Израил изпита славна свобода, бе пометен от напредването на една армия. По всичко личеше, че наближава бедствие. Но Бог трябваше да докаже някои неща на Египет, Израил и Мойсей. Наистина, това беше един болезнен урок.

1. Напоследък изпадали ли сте в криза, водеща до безизходица? Защо?

2. Прочетете Изход 13:17-22. Защо Бог не поведе Израил по най-краткия път до Палестина?

Каква е ползата, до която Божиите "обходи" в нашия живот могат да доведат?

3. Бог даде ясно водителство по време на пътуването чрез облачния стълб и огнения стълб (ст. 21-22). Как Бог дава водителство на християните днес?

4. Вярата оперира на две нива - дългосрочно (Йосиф) и краткосрочно (следването на облачния и огнения стълб). Ки области в живота ви се нуждаят от дългосрочна и кои -от краткосрочна вяра в Бога?

5. Прочетете Изход 14:1-14. Какъв план разкрива Бог на Мойси (ст. 1-4)?

Каква е крайната Божия цел (ст. 4; вж. Изх. 7:5)?

6. Как реагираха израилтяните на нападението на египтяните и защо (ст. 10-12)?

7. Като какви се проявиха те в това изпитание?

8. В какви обстоятелства сте се огъвали пред страха и те изпитвали Бог?

9. Сравнете всяка част от Мойсеевите заповеди (ст. 13-14) с положението и настроенията сред израилтяните (ст. 10-12) ?

10. Какво изискваше от Мойсей и людете Божия план за спасение (ст. 15-18)?

11. Прочетете Изход 14:15-31. Какъв беше резултатът от тази ужасна опитност за египтяните, Мойсей и израилтяните (ст. 17-18, 30-31)?

12. Помислете за момент, когато сте се чувствали като Израил - хванати в капан между египтяните и Червено море. Какво направихте тогава и защо?

13. Как този пасаж може да ви помогне в страшните моменти, през които преминавате в следване на Бога сега и в бъдеще?

14. Бог допусна израилтяните да пресекат морето в безопасност по сухата земя. Помислете за подобни опитности на "суха земя" в живота си. Как благодарите на Бог за тях?

9

Песните на Мойсей и Мариам:

Хваление за миналото, надежда за бъдещето

Изход 15:1-21

Музиката играе важна роля в християнското поклонение. Понякога обаче, музиката води до разногласия - старите предпочитани хваления срещу новите госпъл мелодии; органи срещу китари. Пренебрегва се факта, че Бог ни даде музиката и пеенето, за да хвалим и славим името Му. Никъде това не е толкова ясно показано, както във вълнуващата песен на служение, която се издигна над източния бряг на Червено море. Мойсей - националният водач, Мойсей - гласът на Бога, стана водач на хвалението на Израил. Слава и почит на Бог белязаха последната победа над Египет. Колко повече християните се нуждаят да пеят на Бог за Неговата победа в Христос.

1. Каква роля играе музиката в поклонението ви на Бога?

2. Прочетете Изход 15:1-21. Кое вдъхнови Мойсей и израилтяните за тази песен на победата (ст. 1)?

3. По какъв начин Мойсей и израилтяните изразяват личните си взаимоотношения с Бога и своя дълг към Него (ст. 2)?

4. Защо е нужно да се изреждат Божиите победи по време на публично хваление?

5. При какви случаи сте били вдъхновявани да запеете песен на Бога?

6. Какви заключения за Бог си правят хората от победата при Червено море (ст. 3-11)?

7. Как тези факти разкриват Божиите намерения за избавяне на Израил от Египет?

8. Нуждаете ли се от демонстрация на Божията сила, величие и святост в напаст?

9. След изброяването на минали случки и събития, хората поглеждат към бъдещето. Какви врагове щяха да се изправят срещу тях (ст. 14-15)?

10. Как щеше да се отрази на тези народи излизането на израилтяните от Египет (ст. 14-16) ?

11. На какво се основава увереността на людете за тяхното бъдеще (ст. 13-18)?

12. Как познаването на Божия характер и вярност в миналото ни насърчава за бъдещето?

13. Защо е важно хората да пеят за победата над враговете, които предстои да срещнат?

14. Каква роля изиграха Мариам и другите жени в празнуването на победата и защо (ст. 20-21)?

15. Понякога хвалението ни на Бог трябва да е планирано, а понякога трябва да е спонтанно. С какво двата вида поклонение са ценни?

10

Несгодите на пустинята:

Жажда, глад и нападение - Бог побеждава всичко

Изход 15:22 - 17:16

Едно от най-големите спортни събития в Америка е супер боул - футболен мач, провеждан всеки януари за първенството на Националната футболна лига. Съперниците имат две седмици за подготовка. Играчите и треньорите получават най-добрите условия за подготовка в името на победата. Представете си, че отборите свършат запасите от вода и храна. Или пък, че футболистите се разбунтуват. Представете си, че вие сте треньор и това се случи. Ще можете ли да се съсредоточите върху стратегията си за игра на отбора? Разбира се, че не. Срещу това бе изправен и Мойсей, когато поведе отбора Израил. Този урок разглежда не само вътрешното отстъпничество, но и нападение отвън. Една не много привлекателна картина наистина, до мига в който Бог се намесва.

1. Опишете времето на голямо разочарование от любимия отбор и как то ви е наранило.

2. Прочетете Изход 15:22-27. Поставете се на мястото на някой израилтянин, преживял три дни в пустинята без вода. Как щяхте да се чувствате и защо?

3. Бог даде вода на Своите люде (ст. 25, 27). Защо според вас той ги заведе първо при горчивата вода?

4. Какво казвате на Бог и на тези, които смятате че са виновни, когато сте загазили? Защо?

5. Прочетете Изход 16:1-34. Изправени пред гладна смърт, израилтяните възроптаха срещу Мойсей и Аарон (ст. 1-3). В какъв смисъл те роптаеха и срещу Бога (ст. 7-8)?

6. Какво говори това за истинската природа на оплакването от положението, в което се намираме?

7. Как и защо Бог отговори на оплакването на Израил (ст. 9-15)?

8. По какъв начин Израил наруши Божиите заповеди и защо (ст. 16-30)?

9. Размишлявайте върху това как Бог удовлетворява нуждите ви в критичен момент. Как можете да запазите тези събития като свидетелства за бъдещите поколения?

10. Прочетете Изход 17:1-16. Липсата на вода води до друг кризисен момент. Как Мойсей обобщи провала на людете (ст. 7)?

Как ще обясните късата им памет?

11. Следващото препятствие пред Израил беше вражеското нападение (ст. 8-16). Какъв беше Божия план за победа над Амалик и людете му?

Каква роля изиграха Мойсей, Аарон, Ор, Исус Навиев и израилтяните за победата?

12. Като се огледате наоколо и видите неверието и опозицията срещу Бог, как можете по-добре да организирате себе си и своите приятели, за да направите нещо за това?

13. Размислете върху начина, по който Мойсей обобщава деня. Какво стори той, върху какво наблегна и защо (ст. 15-16)?

11

Съветът на Йотор:

Събери помощници, които да поемат товара

Изход 18

Тъщата и тъстът са предпочитана мишена от разказвачите на вицове. Те рядко са описвани в положителна светлина. Но Бог ни поставя в по-големи семейства, за да ни дава допълнителна мъдрост и да оглажда чепатите ни характери. Йотор - Мойсеевият тъст доведе жената и синовете на Мойсей при него. Освен това той донесе хваление и поклонение на Бог. Но той не спря дотук. Това изучаване показва как Йотор отвори очите на Мойсей за някои слабости в неговото управление. Някои биха могли да обвинят Йотор в намеса в чужди работи, но той беше Божий избавител за Мойсей и Израил също както Исус Навиев и войните му (17:8-16). Йотор ни кара да изпитаме мотивите, с които служим на Господа.

1. С какви чувства очаквате срещите със семейството си и защо?

2. Прочетете Изход 18:1-12. Какво научаваме за семейството на Йотор и Мойсей (ст. 1-4)?

3. Какво напомнят на Мойсей и семейството му имената на неговите синове (ст. 3-4)?

4. Важно ли е да имаме приятел, с когото да споделяме всичко?

Защо Мойсей се нуждаеше от такъв приятел в този момент?

5. Защо поклонението беше подходящата реакция на разказа на Мойсей (ст. 9-12)?

6. Как можете да приближите семейството си по-близо до Бог?

7. Прочетете изход 18:13-27. Какво забеляза Йотор в ежедневната практика на Мойсей и относно начина, по който тя се отразяваше на патриарха и людете (ст. 13-18)?

8. Как реагира Мойсей на съвета на Йотор (ст. 19-26)?

Защо за него щеше да бъде трудно да направи това (ст. 15-16)?

9. Какви впечатления имате за егото на Мойсей на този етап от живота му?

10. Защо Божията намеса чрез тази среща на семейството би могла да остане незабелязана, в сравнение с Неговото снабдяване на израилтяните с вода, храна и победи над египтяните и людете на Амалик?

11. Доколко сте готови да чуете Божия съвет в думите на своите родители, приятели, тъст или тъща? Обосновете се.

12. Защо фактът, че са търсени за съвет и имат авторитет и отговорност над другите, прави хората егоистични (ст. 15-16)?

13. Кои нужди на егото удовлетворяват някои хора, като се преуморяват в работата си за Бога?

14. Ако заемате позиция на лидер, помислете как да разпределите на другите своя товар. Как това ще се отрази на вас, на другите и особено на новото попълнение лидери?

12

Разполагане на стан при Синайската планина:

Подготовка за Божиите закони

Изход 19

Настройвате ли се за слушане, когато пасторът излезе да проповядва или се разсейвате? Чували сте това и преди? Може би. Как тогава християните, които са чували словото толкова често могат да възвърнат очакването, с което чуваме нещо за първи път? Наистина, това е един много практичен проблем. Когато Бог говори на людете си за първи път, заеча гръмотевично ехо. Не можем да очакваме това всяка неделя, затова може би трябва да погледнем вътре в нас. Жадни ли сме да чуем Божия глас? Да слушаме и се подчиняваме? В това изучаване откриваме не само гръмотевици и светкавици, но и подготвени, развълнувани и дори страхуващи се хора. Новият Завет ни напомня, че Бог все още е като изгарящ огън.

1. Как на практика можем да се подготвим за неделната сутрешна служба?

2. Прочетете Изход 19:1-9. След три месеца, прекарани в пътуване, каква перспектива предложи Бог на Своите люде (ст. 1-6)?

3. Защо израилтяните бяха склонни да повярват на Божието обещание и да се подчинят на Неговите заповеди (ст. 7-8)?

4. Какво доказателство имате, за да уповавате и да се подчинявате на Него?

5. Прочетете Изход 19:10-15. Какви приготовления трябваше да направят хората за появата на Бог и защо?

6. Какво послание изпращаше Бог за Себе Си и за Своите думи (ст. 6, 23)?

7. Мойсей "освети" людете, за да могат да срещнат Бога (ст. 14). Какво се изисква от вас, за да Го срещнете? Защо?

8. Прочетете Изход 19:16-25. Как и защо людете реагираха на белезите за Божието присъствие на планината (ст. 16-19)?

9. Защо израилтяните можеха да се изкушат да се "спуснат към Господа, за да гледат" (ст. 21)?

10. Мойсей действа като ходатай и посредник между Бог и своите люде. В какъв смисъл Исус е ходатай за нас сега (1 Тим. 2:5-6)?

11. Какви впечатления оставят у вас Мойсей, Бог и израилтяните в описваната сцена?

12. Защо събитията от трите дни щяха да предразположат хората към чуване и подчиняване на Божието слово?

13. Как можем да се отнасяме към Божието слово със свято страхопочитание?

14. Прочетете Евреи 12:18-28. В светлината на далеч по-големите християнски духовни привилегии, какви предупреждения и насърчения дава писателя?

15. Как можете да се предпазите от опасността да "презрете този, Който говори" (ст. 25)?

Животосъграждащо библейско изучаване

ИЗХОД

Как да уповаваме на Бога

24 урока в 2 части
за индивидуално или групово изучаване

Джеймс Рипсъм

Втора част
Уроци за Божиите люде
Изход 20-40

Част 2

Уроци за Божиите люде

Изход 20-40

1

Десетте заповеди:

Ключове към Божия характер и човешкото благоденствие

Изход 20:1 - 21

Най-убеждаващи са заповедите, състоящи се от прости думи: Спри! Върви! Невъзможно е да ги сбъркаш. По време на военното обучение войниците се учат да се подчиняват и реагират незабавно на точните заповеди. Техният живот зависи от това! В Изход 20 Бог изговаря десет слова - най-великолепните морални заповеди, изричани някога, най-ясните правила за благоденствието на човечеството. Върху тях се основава личния и обществения живот. Освен това те разкриват Божия характер. В този пасаж Израил научава, че Бог е много повече от Бог на храната, водата, военните победи и природните бедствия.

1. Как като дете родителите ви ви учеха да се подчинявате на прости заповеди като "Не пресичай улицата"?

2. Прочетете Изход 20:1-11. Какво право имаше Бог да издаде тези заповеди (ст. 2)?

3. Изразете със собствени думи първата заповед (ст. 3).

Защо Божието върховенство и необходимостта от абсолютна вярност са основа за Десетте заповеди?

4. Какви причини има Бог да забрани идолопоклонството (ст. 4)?

5. Какви "други богове" или идоли се надпреварват за вашата вярност?

6. Дайте примери за злоупотребяване с Божието име (ст. 7).

7. Как в днешния свят можем да спазваме Божия принцип за съботата (ст. 8-11)?

8. Прочетете Изход 20:12-21. Как бихте разтълкували обещанието, дадено на онези, които почитат родителите си (ст. 12)?

9. Какво включва "почитай"?

10. Убийството и прелюбодейството (ст. 13-14) са не само външни прояви; те са въпроси на вътрешно отношение (вж. Мат. 5:21-30). Какво тогава означава да се подчиняваме на тези заповеди?

11. Дайте примери за кражби, различни от обир и въоръжен грабеж (ст. 15).

12. В какъв смисъл кражбата е нарушаване на чистотата в човешките взаимоотношения?

13. Кои могат да са някои от последствията от лъжесвидетестването (ст. 16)?

14. В какъв смисъл пожелаването (ст. 17) е грях не само срещу нашия съсед, но и срещу Бог?

15. Размишлявайте върху всички заповеди и при нужда последвайте обещанието от 1 Йоан 1:9.

2

Закони за Израил:

Божията грижа за едно добре уредено общество.

Изход 20:22 - 23:19

Да не свариш яре в млякото на майка му". Този закон като че ли е толкова неуместен, колкото забраната да се движим с повече от 55 мили в час. Но много преди Конгреса да прокара този акт, Бог даде закони на Своя народ, които се отнасят до сериозни болести на обществото, все още измъчващи ни и днес. Да не готвим яхния в козе мляко и да не надвишаваме скоростта - а какво да кажем за убийствата, грабежите и изнасилванията? Ами корупцията в органите на правосъдието? Кой се интересува от беззащитните? В този урок Мойсей разкрива Божия план за един новороден народ, чието основно верую беше "Бъдете Ми свети човеци" (22:31). Святостта никога не остарява.

1. Кои закони хората обичат обикновено? А кои не харесват? Защо?

2. Прочетете Изход 20:22-26. Как ще обобщите Божиите правила, отнасящи се за идолите и олтарите?

Кои причини изтъква Той за тези правила?

3. Прочетете Изход 21:1-11. Тези закони целяха да подобрят положението на робите. Защо според вас беше разрешен всеки вид робство?

Как се изразява днес вашата загриженост за бедните и експлоатираните хора?

4. Прочетете Изход 21:12-36. Кои престъпления подлежат на смъртно наказание и защо (ст. 12-17)?

5. Какъв законов принцип стои в основата на наказанието за онези, които са нанесли рани на други хора (ст. 23-25)?

6. Как благоденствието на обществото бе запазено и стимулирано чрез тези закони?

7. Прочетете Изход 22:1-15. В някои случаи трябваше да се извърши възстановяване. Как задължението да се възстановява откраднатото допринася за защита на собствеността?

8. Прочетете Изход 22:16-31. От кое основно желание се води Бог, давайки всички тези закони? Защо?

9. Кои аспекти на Божия характер изпъкват в този пасаж?

10. Как бихте обяснили отговорностите си в обществото въз основа на принципите, дадени тук?

11. Прочетете Изход 23:1-9. Как Божията загриженост за справедливост и милост изпъкват тук?

12. Кои от тези закони според вас са най-подходящи за нуждите на вашата общност? Защо?

13. Прочетете Изход 23:10-19. Какво ви струва вашето поклонение на Бога в сравнение с онова, което е трябвало да дава средния израилтянин на религиозните празници на Израил.

3

Ратифициране на Завета:

Потвърждение на Божия призив към Неговите люде

Изход 23:20 - 24:18

Мирните договори и ипотеките на домовете се ратифицират с подписите на участващите страни. Браковете се потвърждават чрез клетви, изричани пред свидетели. Смисълът е същият - обещанията се дават и се подпечатват в тържествена обстановка. Бог призова към такъв договор при раждането на Израил. Постигна се споразумение върху един писмен документ. Дадени бяха публични клетви. Кръвта на жертвените животни подпечата завета - кулминационен момент в историята на Израил. Като че ли между Бог и Неговите люде се сключи брачен договор. Както ще стане ясно от това изучаване, посвещението ни на Бога носи със себе си грандиозни отговорности.

1. Какви ангажименти сте поели понастоящем?

2. Прочетете Изход 23:20-33. Какви опасности и изкушения можеха да сполетят израилтяните?

3. В светлината на това, какви заповеди и обещания дава Бог?

4. Въз основа на какво според вас израилтяните можеха да уповават на Бога за неизвестността, която ги очакваше?

5. Пред какви опасности и изкушения сте изправени вие?

Как Бог ви помага да се справите с тях?

6. Прочетете Изход 24:1-8. Защо след отговора на израилтяните (ст. 3) и стъпките, предприети от Мойсей за написване на Закона и достигането му до всички люде (ст. 4), беше нужно да се направи жертва (ст. 5)?

7. Как бихте обобщили основните моменти в този договор (завет) между Бог и Неговите люде?

8. Какъв е основният договор между Бог и вас (Евр. 8:8-13)?

Как беше ратифициран той (Мат. 26:28)?

9. Какво посвещение сте направили да вършите всичко казано от Господа?

10. Прочетете изход 24:9-18. Каква е целта на тази среща с Бог на планинския връх?

11. Бог показа Славата си на Израил (ст. 15-18). По какви начини сте виждали проявяването на Божията слава в живота си?

12. Какъв е ключът към вашите най-вълнуващи срещи с Бога?

Как времето, прекарано от вас с Бог ви помага да спазвате обещанията си към Него?

4

Заповеди за скинията:

Божият план за поклонение

Изход 25 - 27

Като че ли църковните сгради днес се проектират най-вече с оглед на функционалното им използване. Вече не строим католически катедрали. Полагаме усилия да намерим Божието присъствие в нашите храмове. За някои архитектурата е без значение. За други тя е главен източник на вдъхновение. На Мойсей и израилтяните не се наложи да обсъждат този въпрос. Бог им даде Своя план за техен храм. Отделно от плановете обаче остават важни духовни уроци. За щастие Новият Завет ни дава изпълнение на тези планове в Христа и Неговата църква.

1. По какви начини дадена църковна сграда е способствала или е затруднявала поклонението ви на Бога?

2. Прочетете Изход 25:1-9. Защо един израилтянин би дал на драго сърце строителни материали за скинията (ст. 2)?

3. Какви видове жертви очаква Бог от нас (Рим. 12:1; 1 Кор. 16:1-2; Евр. 13:15-16)?

4. Какво беше предназначението на светилището (ст. 8)?

Тъй като сега Бог не обитава сгради (Ефес. 2:19-22), защо ние трябва да имаме църковни храмове?

5. Прочетете Изход 25:10-22. Дървеният сандък, наречен ковчег, съдържаше Божия закон ("плочите на свидетелството"). Бог обеща да се среща с людете Си там и да ги поучава на Своите заповеди (ст. 16, 22). С какво нашият достъп до Бог и Неговите заповеди превъзхожда описвания тук?

6. Прочетете Изход 25:23-40. Хлябовете за приношение (ст. 30) символизираха това, че плодът на нашия труд идва от и принадлежи на Бога. Защо на Израил беше нужно това ежедневно напомняне?

По какви начини можем да признаваме това днес?

7. Прочетете Изход 26:1-37. Какво говори цената на материалите, използвани в скинията за посланието, което Бог се опитва да предаде на Своите люде?

8. Скинията на Израил беше само "образ на истинското" небе (Евр. 9:24). Как този факт усилва стойността на онова, което Исус е направил и прави за вас (Евр. 9:1-5, 23-28)?

9. Прочетете Изход 27:1-8. Олтарът беше жертвеник, който трябваше да играе централна роля в поклонението на Израил. Как Христос изпълни целта на тези жертви (Евр. 9:11-15)?

Как изразявавате преклонението си към Исус за онова, което Той направи за вас?

10. Прочетете Изход 27:9-21. Представете си, че стоите в двора на скинията. Как бихте описали сцената около вас, включително горящите агнета? Използвайте няколко прилагателни имена, за да изразите видяното от вас.

11. Как планът за скинията увеличи способността ви да хвалите и да се покланяте на Бог във връзка с Неговия характер, величие и спасителни дела?

5

Създаване на свещеничеството:

Проявление на Божията святост

Изход 28:1 - 29:37

В зависимост от религиозното възпитание на хората, те могат да почитат, презират или просто да търпят свещениците. Без значение към коя църква принадлежим или как наричаме своите водачи, ние признаваме тяхната роля в цялостното поклонение. Твърде често гледаме на мъжа или жената водач и забравяме да съсредоточим вниманието си върху самия Бог. В края на краищата, център на хвалението е Бог, а не свещеникът или пастирът. Божият план за свещеничеството на Израил насочваше вниманието към Неговата собствена святост и човешкия грях. Свещениците, както и всички които се покланяха, се нуждаеха от изкупление за техните грехове. Това изучаване ще ви помогне да изпитате собствените си мотиви, водещи ви към поклонението.

1. Когато чуете думата *свещеник*, коя дума първа ви идва наум?

2. Прочетете Изход 28:1-30. Как и защо Бог даде специален статут на синовете на Аарон?

3. Какво ви прави специални пред Бога?

4. Какво означаваха за израилтяните скъпоценните камъни в тяхното общение с Бога (ст. 9-12, 21, 29)?

5. Исус "всякога живее да ходатайства" за нас пред Бога (Евр. 7:25). Какво означава Той за вас?

6. Прочетете Изход 28:31-43. На кои факти за Божията природа наблягат тези одежди (ст. 35-36, 38, 43)?

Какво учат те за духовното ни състояние и последствията от него?

7. Как можем да изградим разбиране за собствения си грях и Божията святост в нашето поклонение?

8. Прочетете изход 29:1-37. Какви приноси се извършваха за свещениците (ст. 1-3)?

Коя беше главната цел на тези приноси (ст. 33)?

9. Ако бяхте един от синовете на Аарон, кои чувства и впечатления щяха да преобладават у вас във връзка с Бог и вашето служение?

10. Защо според вас Бог стига до толкова подробни описания на одеждите на Своите свещеници и на техните задължения?

11. Какво би се сравнило със свещеническите одежди във вашия живот?

12. Исус е нашия първосвещеник. Какви благословения получаваме от Него (Евр. 2:14-18; 5:1-3, 7-10; 9:11-15; 10:19-25)?

13. Как показвате чрез живота си разбиране на тези богатства в Христа и желанието си да ги използвате?

6

Планиране на скинията:

Божието откровение чрез хора и предмети

Изход 29:38 - 31:18

Обратно на чертожната дъска" е израз, често използан тогава, когато даден експеримент или проект се е провалил. Християните се държат така, като че ли поклонението на Бога е проект "направи си сам". У някои липсва чувството за общение със самия Бог. Църковните водачи правят експерименти и си губят времето с промени в реда на поклонение. Но Бог е Бог на икономичността и реда. При Него няма експерименти и планове, които се провалят или изхвърлят. Мойсей и израилтяните получиха конкретен план, точно описващ всеки детайл и размер. Всяка част от плана говореше нещо за Бог. Внимателното изучаване на плана се отплаща в достигане до ново познание за Бог и поклонението.

1. Какви цели си поставяте, когато отивате на църква неделя сутрин?

2. Прочетете Изход 29:38-46. Как Бог обобщава целите и предназначението на поклонението (ст. 42-46)?

3. Кои са най-благоприятните обстоятелства за срещане на Бога, познаване на Неговото общение и получаване на знание за Неговата същност?

4. Прочетете Изход 30:1-10. Тамянът символизира молитвите на Божиите хора (Откр. 5:8). Защо Израил се нуждаеше от такова напомняне?

5. Как можете да станете по-верни в ежедневните си молитви?

6. Прочетете Изход 30:11-16. Кои аспекти на поклонение щяха да се насърчат чрез даването на откуп?

7. Защо според вас беше важно богатите и бедните да дават една и съща сума (ст. 15)?

8. Прочетете Изход 30:17-21. Какво щяха свещениците да помнят за Бог и себе си, когато се миеха?

9. Библията говори за очистващото действие на Писанието (Пс. 119 :9; Йоан 15:3). Защо е важно да се очистваме ежедневно чрез Божието слово?

10. Прочетете Изход 30:22-38. Осветеното помазващо масло символизираше святост (ст. 29). По какъв начин християните са отделени за свята употреба от Бог?

11. Прочетете Изход 31:1-11. Овчарите на Израил нямаха нито художествени, нито майсторски умения. Какво разкрива плана на Бога да поправи това, относно отношението Му към красотата?

12. Какви уникални дарби е вложил у вас Бог?

13. Прочетете Изход 31:12-18 Това е третата заповед и предупреждение относно съботата (вж. 20:8-11; 23:10-13). Върху какъв нов аспект на предназначението на съботата и на наказанието за онези, които не я съблюдават е поставено ударение тук?

14. Какви са главните ви впечатления за Бог и поклонението по време на четиридесетте дни, през които бяха дадени тези заповеди (Изх. 25-31)?

Как тези впечатления се отразяват върху собственото ви поклонение?

7

Златното теле:

Идолопоклонството взема големи жертви

Изход 32

Може би нищо не ни шокира толкова колкото измяната. Бягството при неприятеля е трудно за разбиране. С право вярността е едно от най-уважаваните качества. Когато предателите биват излагани на показ ние самодоволно си казваме, че никога не бихме направили подобно нещо. Но знае ли някой къде ще се пропука леда? Носен на крилете на славната победа, Израил се отдаде на идолопоклонство, изтъквайки най-неубедителното извинение. Богоизбраният народ не издържа теста по вярност и това доведе до ужасни последствия.

1. Съществува мнението, че всеки човек си има цена. В кои области бихте се оказали най-склонни да предадете Бог и защо?

2. Прочетете Изход 32:1-6. Кой провокира идолопоклонството и защо (ст. 1)?

3. Защо според вас Аарон се съгласи с него (ст. 2-6)?

4. Прочетете Изход 32:7-14. Какво ви прави впечатление от диалога между Бог и Мойсей (ст. 9-14)?

5. Как можем да подражаваме на Мойсей във взаимоотношенията си с Бог и в грижата ни за съгрешаващи хора?

6. Прочетете Изход 32:15-24. Как реагира Мойсей, когато видя хората да се покланят на идола (ст. 19-24)?

7. Защо според вас Аарон излъга Мойсей (ст. 22-24)?

8. Какви положителни и отрицателни примери на духовно водачество виждате тук?

9. В какви ситуации сте заемали твърда позиция срещу определени престъпвания на Божии заповеди и в какви сте се проваляли? Дайте примери.

10. Прочетете Изход 32:25-35. Как беше въздадено Божието наказание срещу идолопоклонството (ст. 27-28, 35)?

11. Какво струваше на левитите публично да се застъпят за Бог?

12. Мойсей предложи живота си като изкупление за греха на Израил (ст. 30-32). Какво предложи Бог вместо това (ст. 33-34)?

13. Какви черти на характера демонстрира Мойсей по време на този инцидент?

Как обяснявате това?

14. Каква духовна дисциплина можете да приложите, за да поддържате вярността си към Бог?

8

Божието присъствие и слава:

Съществено изискване и цел

Изход 33

Спомням си първия ден, в който заведох сина си на училище. Наложи се да го дърпам през целия път. Моето присъствие не беше достатъчно, за да може той да приеме тази ужасна перспектива. Заповедта да върви беше ясна, но това не беше достатъчно за него. Бог заповяда на израилтяните да отидат в добрата земя, която той бе обещал да им даде. Божият водач помоли за Божието присъствие преди да поеме на път. В това изучаване виждаме отново Божието любящо търпение към Мойсей и Израил и как то говори на основните ни духовни цели.

1. В какви обстоятелства сте чувствали особено силно необходимостта от Божието присъствие и защо?

2. Прочетете Изход 33:1-6. Какви заповеди, обещания и предупреждения даде Бог на Израил?

3. Какво означава "коравовратни люде" (ст. 3, 5)?

Как може да бъде описан такъв човек днес?

4. Какво можем да направим, за да избегнем това състояние?

5. Прочетете Изход 33:7-11. Какво стана при шатъра за срещане и защо?

6. Какво разкриват тези стихове за взаимоотношенията на Мойсей с Бог и какъв ефект имаха те върху другите?

7. Какво ще ви е нужно, за да изградите подобни взаимоотношения?

Как ще се отразят те на вас и на Бог?

8. Прочетете Изход 33:12-23. Разгледайте развитието на молбите на Мойсей (ст. 13, 15, 18) Как се променят те по духовна мъдрост и дълбочина и как разкриват най-съкровеното желание на Мойсей?

9. Бог позволи на Мойсей да чуе прогласено Неговото име (ст. 19). Какво ново научаваме от това за техните взаимоотношения?

10. Какво научаваме за Неговата природа и характер от отговора на Бог към Мойсей (ст. 19-23)?

11. Как Господ демонстрира тези качества в Изход?

12. Мойсей не можа да види Божието лице. Каква е нашата привилегия и отговорност в светлината на Йоан 14:8-14 и Евреи 1:1-4?

13. По какви начини демонстрирате желание да познаете Бог и да видите Неговата слава?

Как Бог е отговорил на вашите молитви?

9

Подновяване на Завета:

Бог отново разкрива Своята природа и закони

Изход 34

Някои историци скептично твърдят, че договорите се сключват, за да се престъпват. За нещастие, това често е истина. Човешката история на неспазване на договори е безкрайна, но народите продължават да сключват договори, надявайки се на по-сигурно бъдеще. Израил се отдаде на идолопоклонство и скоро наруши вярата си в Бога (Изх. 19:8; 24:3). По подобен начин ние можем да си спомним за тържествени клетви и обещания, разрушени по целесъобразност, от страх или невярност. Но Бог не ни изоставя. Това не Му е присъщо. В този урок Той вика Мойсей на планината за втори път и потвърждава принципите на свят живот.

1. Помислете за опитност, в която ви е била дадена повторна възможност. Как се почуствахте след това? Защо?

2. Прочетете Изход 34:1-9. Какво се изискваше от Мойсей за да срещне Бог, и защо (ст. 1-3)?

3. Как ще опишете Бог въз основа на прогласеното от Него на Мойсей (ст 6-7)?

Защо Мойсей се нуждаеше да му се напомни това?

4. Как можете да изградите правилно разбиране за всеки аспект от Божията природа?

5. Каква молба отправи Мойсей и защо (ст. 8-9)?

6. Прочетете Изход 34:10-28. Как ще обобщите завета, който Бог направи с Израил?

7. Защо според вас от всички закони дадени дотогава, сега бяха подчертани точно тези?

8. Бог ни призовава да живеем сред онези, които не почитат Неговото име. По какви начини те могат да бъдат "примка" за нас (ст. 12)?

9. Какви принципи на благочестивия живот в Новия Завет биха кореспондирали на Божията загриженост за Израил тук (Гал. 5:16-26; Ефес. 4:20-32)?

10. Прочетете Изход 34:29-35. Как тази среща с Бог се отрази на Мойсей, на водачите и на людете (ст. 29-32)?

11. Каква практика се установи тогава и защо (ст. 33-35)?

12. Каква е нашата по-голяма привилегия в Христа (2 Кор. 3:18)?

13. Какво се изисква от нас, за да отразяваме Божията слава?

14. Бог даде на Израил повторна възможност, така да се каже. Кое в тази опитност може да ви насърчи да стоите твърдо във вяра и подчинение на Бога?

10

Построяване на скинията:

Повече от достатъчното за това

Изход 35 - 36

Едва ли минава ден без да ни помолят да допринесем за някоя значима кауза или да бъдем включени в работата по даден належащ проект. Лавината от молби притъпява сетивата ни и ни прави неспособни да изберем своите приоритети. Изкушаващо е да не се прави нищо. В това изучаване Бог пуска в ход проект за построяване на скиния. Той иска пари (дарения) и служение (труд). Израил беше наричан "коравовратни люде" - определение, което не обещаваше най-добрите перспективи за набиране на фонд за строеж - но техният отговор към Бог е изненадващ.

1. За какви нужди жертвате време и пари, и защо?

2. Прочетете Изход 35:1-29. Какъв беше Божият план за снабдяване с материали (ст. 4-9)?

3. Кои фактори би взел предвид един израилтянин, решавайки дали да даде или не?

4. Каква стойност и значимост щеше да има факта, че израилтяните ще дадат от себе си и сами ще построят скинията (ст. 10)?

5. Израилтяните откликнаха на Божия призив за даване на принос (ст. 20-29). Как ще обясните тази лавина от стоки и материали (вж. 36:3-7)?

6. Как според Божия план беше възможно всеки да даде по нещо (вж. 3:21-22; 12:35-36)?

7. Прочетете Изход 35:30-36:7. Как израилтяните, които водеха номадски живот като овчари в Египет повече от четири столетия, изведнъж развиха умения в украсата, строителството и занаятите (вж. 30-35)?

8. Кой дойде да свърши работата (36:1-2)?

Какъв проблем възникна пред тях (ст. 3-7)?

9. Прочетете Изход 36:8-38. Какви впечатления за плана и украсата на скинията получавате от това описание?

10. Какви вещи и способности имате, които Бог може да използва?

Какво ви е посъветвал Той относно начина, по който да ги използвате в Негово служение?

11. Какво пречи на Божиите люде днес да дават свободно, жертвоготовно и щедро?

12. Какво е нужно да се направи във вашата църква, за да може предмети и служения да потекат за Божия употреба, както стана с израилтяните (вж. 2 Кор. 8:1-5)?

11

Направа на обзавеждане и дрехи:

Бог говори мощно чрез дърво, злато, сребро, висон и вълна

Изход 37:1 - 39:31

Какво значение се отдава на обзавеждането във вашата църква? А как се отнасяте към дрехите, които хората носят? Какво казват на вас и на другите? Според Божия план за поклонението на Израил, Той говореше мощно чрез обзавеждането и дрехите. Бог ни дава също и духовни дрехи - вътрешните качества и външно проявяваните дела - за да помогне на хората да Го познаят и разбират Неговата природа. Освен това Той ни говори чрез красотата на светилището. Това изучаване спира вниманието ви на външните неща, за да потърсите тяхното скрито значение и роля. В този случай посланието се предава чрез околната среда.

1. Как може един дърводелец и една шивачка да славят Бог чрез труда си?

2. Прочетете Изход 37-38. Как ковчегът, трапезата, светилникът, кадилният олтар и олтарът за всеизгаряне щяха да помагат на израилтяните в поклонението им на Бога?

3. Какъв аспект от Божията природа изобразява всеки предмет?

4. Как всеки предмет илюстрира някакъв аспект от собствените ни взаимоотношения с Бога?

5. Какво предимство имаме в познаване и поклонение на Бог, което израилтяните нямаха (Евр. 9:1-15)?

6. Прочетете Изход 39. Какво послание се опитва да предаде Бог за Себе Си и поклонението чрез ефода, нагръдника, мантията и хитоните на свещениците?

7. Новият Завет нарича християните свещеници (1 Петр. 2:5, 9). Каква е нашата функция като свещеници?

8. Какви свещенически дрехи сме призовани да носим (Кол. 3:12-14)?

9. Как тези качества могат да ни помогнат в ролята ни на свещеници?

10. Висонът (Изх. 38:9; 39:3, 5, 8, 27) се появява отново в края на Божия план за Неговите люде. От него ще бъдат ушити одеждите на Христовата невяста - църквата. Какво символизира той (Откр. 19:8)?

Бидейки един от Божиите светии, как символът на висона ви вдъхновява в работата ви и очакванията ви?

12

Посвещаване на скинията:

Време за хваление и размисъл

Изход 39:32 - 40:38

Посвещенията на съвременните църкви са специални. От подобни служби струи гордост и признание. Но с всяка привилегия и благословение от Бог идват и нови отговорности. В известен смисъл нашите църковни сгради ни призовават към вярно поклонение, свидетелство и подчинение на Божията воля. Въпреки че Божията слава може да не е видима, тя присъства в сърцата ни. Присъединете се към Мойсей и израилтяните в това изучаване и празнувайте Божията доброта към тях и нас.

---

1. В какви обстоятелства сте се чувствали в Божието присъствие и защо?

---

2. Прочетете Изход 39:32-43. Какви чувства според вас изпитваха израилтяните, докато работеха и "направиха всичко, според както Господ заповяда", и когато показаха работата си на Мойсей?

3. Какво удовлетворение получавате от следването на Неговия план, докато отдавате живота си за Бога?

4. Прочетете Изход 40:1-33. Защо беше необходимо да се помаже с миро всяко нещо, да се покади с тамян и да се направят приноси (вж. 9-10, 26-29)?

5. Днешните сгради и обавеждания не са святи като скинията и нейните принадлежности. Какви са елементите на Божието обиталище днес (Ефес. 2:19-22)?

6. Какви грижи трябва да полагаме за изграждане на Божието обиталище и защо (1 Кор. 3:9-17)?

7. Прочетете Изход 40:34-38. Как разкри Бог Своето присъствие?

8. На какво приличаше според вас "Господната слава"?

9. Как Бог открива Своята слава и присъствие сред нас днес?

10. Представете си чувствата на израилтяните в този ден. Какви бяха вероятните причини, които ги караха да се чувстват така?

11. Тринадесет глави в Изход са посветени на скинията и свещеничеството. Какви важни уроци иска Бог да предаде на Своите люде чрез тях?

12. Кои бяха основните уроци, на които Бог ви научи относно вашия живот чрез изучаването на Изход?

Бележки за водещия

Воденето на дискусия върху Библията може да бъде много приятна и възнаграждаваща опитност. Това обаче може да е и много *стряскащо,* ако никога преди това не сте го правили. Ако се чувствате по този начин, значи сте попаднали точно където трябва. Когато Бог пожела Мойсей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: "О, Господи, моля те, изпрати някой друг да го направи!" (Изх. 4:13).

Когато Соломон стана цар на Израил той чувстваше, че тази задача беше далеч над неговите възможности. "Аз съм само едно малко дете и не зная как да изпълнявам задълженията си... Кой може да управлява този Твой народ?" (3 Царе 3:7-9).

Когато Бог призова Еремия да бъде пророк, той отговори: "О, всемогъщи Боже... аз не зная как да говоря; за съм само дете" (Ер. 1:6).

Списъкът може да продължи... Апостолите бяха "неуки и обикновени мъже" (Деян. 4:13). Тимотей беше млад, уязвим и уплашен. Павловият "трън в плътта" го караше да се чувства слаб. Но Божият отговор към всички Негови слуги, включително и към вас, е по-важен и остава същия: "Достатъчна ти е Моята благодат" (2 Кор. 12:9). Не се страхувайте! Бог помогна на тези хора, въпреки техните слабости, както може да помогне и на вас, въпреки усещането ви за неадекватност.

Има и една друга причина, поради която трябва да се чувствате насърчени. Воденето на дискусия върху Библията не е трудно, ако следвате определени насоки и изисквания. Не е необходимо да сте специалист по библейските въпроси или обучен учител. Предложенията, отбелязани по-долу, ще ви дадат възможност ефективно и с радост да изпълните задълженията си като водач.

Подготовка за водене на група

1. Помолете се Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа във вашия личен живот. Докато това не стане, вие няма да бъдете подготвен да водите другите. Молете се също за различните членове на групата. Искайте Бог да ви даде да прекарате едно приятно и полезно време заедно, изучавайки Неговото слово.

2. Когато започвате всяко изучаване, четете и препрочитайте посочения библейски пасаж, за да сте наясно с това, което казва авторът. В случай, че става въпрос за изучаване на цяла книга, прочетете книгата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен цялостен поглед върху съдържанието на уроците.

3. Това ръководство за изучаване е базирано на ревизирания превод на Библията, 1924 г. Ще бъде много полезно за вас и групите, ако използвате този превод като основа на вашите изучавания и дискусии. Насърчете и другите също да го използват, но им дайте свободата да изберат какъвто и да е друг, предпочитан от тях превод (например синодалния).

4. Работете внимателно върху всеки въпрос в урока. Прекарвайте време в размишление преди да формулирате отговорите си.

5. Записвайте отговорите си в празните места под въпросите. Това ще ви помогне ясно да изразите вашето разбиране за пасажа.

6. Ще ви бъде от полза, ако имате подръка Библейски речник. Използвайте го за откриване значението на непознатите думи, имена или места.

7. Веднъж завършили с изучаването на пасажа, запознайте се с бележките за водещия относно урока, който водите. Тези "бележки" са съставени с цел да ви помогнат по няколко начина: Първо, те ви показват целта която е имал авторът на ръководството, когато е съставял урока. Отделете време и помислете как въпросите по урока работят заедно за постигане на целта. Второ, бележките ви подсигуряват с допълнителна информация или коментари върху някои от въпросите. Таиз информация може да бъде използвана, ако хората трудно разбират

или отговарят на въпросите. Трето, "бележките за водещия" ще ви направят бдителни към потенциалните проблеми, с които може би ще се сблъскате по време на урока.

8. Ако желаете да си напомните нещо, отбелязано в "бележките за водещия", запишете го под самия въпрос в урока.

Водейки изучаването

1. Започвайте урока навреме. Когато водите евангелизаторско библейско изучаване, започвайте с молитва. Искайте Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа.

2. Уверете се, че всеки един от групата разполага с копие от урока. Насърчете ги да се приготвят предварително за всяка дискусия, работейки върху въпросите от ръководството.

3. В началото на вашата първа среща обяснете, че тези изучавания са предназначени да бъдат дискусии, а не лекции. Насърчавайте членовете на групата да участват. Каквото и да става, не насилвайте тези, които се колебаят да участват в първите няколко урока.

4. В началото на дискусията прочетете встъпителния параграф. Това ще ориентира групата в пасажа, който ще изучавате.

5. Ако изучавате една глава или по-малък пасаж, прочетете го на глас. Може да предпочетете да го прочетете сам или това да стори някой друг, ако той или тя са били помолени да го направят преди изучаването. По-дългите пасажи понякога могат да бъдат прочетени на части по различно време в процеса на изучаването. Някои уроци могат да покрият няколко глави. В такъв случай четенето на глас със сигурност би отнело много време, следователно членовете на групата могат просто да прочитат посочените пасажи непосредствено преди съответното изучаване.

6. Когато започнете да задавате въпросите от ръководството, имайте предвид няколко неща. Първо, въпросите са създадени да бъдат използвани точно така, както са написани (да не се перифразират). Ако желаете, може просто да ги прочетете на глас пред групата или да ги изразите със свои думи. Във всички

случаи, произволни редакции на въпросите не са препоръчителни. Второ, въпросите са предназначени да водят групата към разбиране и приложение на "*основната идея*" на пасажа. Авторът на ръководството има определено свое виждане за тази централна идея, записано в "цел" на урока в бележките за водещия. Вие трябва да се опитате да разберете как пасажът изразява тази идея и как въпросите по урока допринасят и водят групата в тази насока.

Ще има моменти, когато ще е подходящо да се отклоните от ръководството за изучаване. Например въпросът може да е получил вече своя отговор. Ако е така, просто преминете към следващия, без да задавате отговорения въпрос. Или някой може да повдигне важен въпрос, невключен в ръководството. Отделете време и го дискутирайте! Важното е да можете да преценявате как да постъпите. Може би има много маршрути по които да достигнете до целта на изучаването, но най-лесният обикновено е този, който авторът ни предлага.

7. Избягвайте да отговаряте на въпросите, които задавате. Ако се наложи, повторете ги или ги перифразирайте, докато бъдат разбрани ясно от групата. Нетърпеливата група бързо става пасивна и тиха, ако разбере, че водещият ще говори през по-голямата част от времето.

8. Не се страхувайте от мълчанието. Хората може би се нуждаят от време да помислят върху въпросите, преди да формулират отговора си.

9. Не се задоволявайте с един отговор. Питайте: "Какво мислят останалите?" или "Нещо друго?", докато няколко души не дадат отговори на въпроса.

10. Признавайте участието и приноса на всеки. Старайте се да се съгласявате когато е възможно. Никога не отхвърляйте отговор. Ако е съвсем очевидно, че даден отговор е неправилен, попитайте: "Кой стих те доведе до това заключение?" или отново: "Какво мислят останалите?"

11. Не очаквайте всеки отговор да бъде адресиран към вас, макар че това сигурно ще се случва в началото. Когато членовете

на групата се поотпуснат, те ще започнат действително да взаимодействат помежду си. Това е белег за "здрава" дискусия.

12. Не се страхувайте от спор или несъгласие. Те могат да бъдат много стимулиращи. Ако не сте изчерпали напълно предмета, не се разстройвайте. Продължете и имайте "едно наум" за вбъдеще. По-нататъшното изучаване може да реши проблема.

13. Разгледайте пасажа с внимание. Той може да бъде източникът за отговори на въпросите. Предпазвайте групата от излишни препратки и цитати. По същия начин се съсредоточавайте върху предмета и избягвайте да се отклонявате.

14. Периодично резюмирайте това, което групата казва за пасажа. Това помага за сближаването на различните мнения, изказани по време на обсъждането и дава възможност за по-нататъшно развитие на дискусията. Избягвайте да проповядвате.

15. Завършвайте събиранията си с молитва върху конкретна тема. Искайте Божията помощ, за да приложите нещата, които сте научили от изучаването.

16. Свършвайте навреме.

Компоненти на малките групи

Една здрава малка група би трябвало да прави повече от това само да изучава Библията. Тук са изброени четири компонента, които трябва да вземате предвид, когато изграждате структурата на вашите събирания.

Подхранване. Да бъдеш част от малка група е подхранваща и поучителна опитност. Вие ще израствате в познание и любов към Бога и един към друг. Най-подходящият начин да обичаме Бог е да знаем и спазваме Неговите заповеди (Йоан 14:15). Това е причината, поради която библейското изучаване ще бъде основата на вашата малка група. Но вие можете да бъдете не по-зле подхранени и от други неща. Може да изучавате пасажи от Писанието наизуст, да четете и дискутирате книга или да слушате запис на проповед от някой добър проповедник.

Общение. Повечето хора имат нужда от близко приятелство. Вашата малка група може да бъде отлично място за култивиране на такива взаимоотношения. Разрешавайте време за обмяна на мнения и взаимодействие преди и след изучаването. Отделяйте време за споделяне по време на събирането. Правете забавни неща заедно с групата, например импровизирана вечеря с малка почерпка или излет. Изберете някой да носи освежителни напитки на събирането. Бъдете изобретателни!

Поклонение. Част от времето може да бъде прекарано в поклонение и молитва. Славете Бог заедно за това, което е. Благодарете Му за това, което е направил и прави във вашия живот и в света. Молете се за нуждите един на друг. Искайте Бог да ви помогне да приложите това, което сте научили. Пейте заедно хвалебни песни.

Мисия. Много малки групи решават да работят заедно в някаква форма на евангелизиране. Това може да бъде практичен начин за прилагане на онова, което сте научили. Вие може да бъдете домакини на серии от евангелизаторски дискусии за вашите приятели или съседи. Може да посещавате домове за стари хора. Да помагате на някоя вдовица в чистенето или ремонта на нейното жилище. Такива проекти могат да повлияят положително на вашата група.

За по-подробно разглеждане на природата и функциите на малките групи прочетете "Ръководство за водачи на малки групи за изучаване на Библията" (IVP, Downers Grove) или Good Things Come in Small Groups (Scripture Union).

Част 1. Освобождаване на Божиите люде. Изход 1-19.

Изучаване 1. Гнетът над Израил: Зли кроежи, храбра съпротива. Изход 1.

Цел: Да открием размерите на гнетът над Израил и какво се изисква от вярващите в такива обстоятелства.

За някои хора историята е скучна наука. Вдъхнете живот в изучаването, като подчертаете човешкия аспект. Помогнете на членовете на групата да използват въображението си.

Въпрос 1. Почти всяко изучаване започва с "въвеждащ" въпрос, който е предназначен да бъде зададен *преди* прочитането на пасажа. Тези въпроси са важни поради няколко причини.

Първо, те сближават членовете на групата. Колкото и добре да се познават един друг и колкото и удобно да се чувстват в присъствието на другия, винаги има скованост, която трябва да се преодолее, преди хората да започнат да говорят открито. Добрият въпрос ще разтопи леда.

Второ, "въвеждащите" въпроси насочват вниманието на хората към темата на изучаване. Повечето хора мислят за най-различни неща (вечеря, важна предстояща среща, поправка на колата), които нямат нищо общо с изучаването. Един изобретателен въпрос ще привлече тяхното внимание към дискусията.

Трето, "въвеждащите" въпроси могат да разкрият къде нашите мисли или чувства се нуждаят от промяна чрез Писанието. Ето защо е особено необходимо да *не* се чете пасажа преди задаване на въвеждащия въпрос. Често пасажът влияе върху честността на отговорите, които хората иначе биха дали, ако не смятаха че от тях се *очаква* да мислят в рамките, посочени им от Библията. Даването на честни отговори на различни въпроси преди да открият какво казва Библията по тях, може да помогне на членовете на групата да разберат къде техните мисли и възгледи се нуждаят от промяна.

Въпрос 2. В Египет бяха дошли седемдесет души и много домашни роби. До времето на изхода, израилтяните наброяваха 600 хиляди мъже, "освен челядите" (Изх. 12:37).

Въпрос 3. Не подминавайте решаващата роля на Йосиф за спасяването на Египет. Почти три хиляди години бяха минали от неговата смърт и края на Битие. Египет е в зенита на своето могъщество при управлението на нова династия фараони. В плодородната област на делтата на Нил е започната голяма строителна програма. В областта има струпана голяма работна сила. Освен това фараонът е притеснен от вражески сили на своите граници. Чужденците, наричани израилтяни, са овчари от район, из

който святите за египтяните бикове се принасят в жертва. Процесът на превръщане на израилтяните в роби продължи много години по време на управлението на няколко фараона. Накрая израилтяните изгубиха своята земя, покъщнина, смелост (с малки изключения) и стремеж към свобода (2:13-14).

Въпрос 4. Поискайте няколко бързи отговора. Не се впускайте в политически дебати.

Въпрос 9. Изследвайте в дълбочина какво означава да се боиш от Бога. Библейското определение за богобоязлив човек е този, който уповава и вярва в Бог и Неговото слово и мрази всичко, което е противно на Неговата воля.

Въпрос 10. *Страхът от Бога* трябва да се разбира в положителното му значение на отговорност пред Него за собствените ни постъпки, а не в отрицателния смисъл на унизителен страх от Него.

Въпрос 12. Избягвайте повърхностни обобщения. Насърчавайте хората към искреност. Някои може би никога не са имали опитността на откриване на Божия помощ в ситуации, когато са се чувствали несправедливо угнетени и потиснати.

Изучаване 2. Раждането и бягството на Мойсей: Вярата на една майка и прибързаността на един син. Изход 2.

Цел: Да получим разбиране за лична смелост, прибързаност, гордост и последствията от провал.

Въпрос 2. Дъщерята на фараона вероятно беше дете на една от неговите наложници, а не принцеса с царско потекло. Вероятно тя е отнесла Мойсей в харема, където той е бил отгледан, научен на четмо и писмо и обучен на различни практически и спортни умения (вж. Деян. 7:22). Не беше необичайно чужденци да получават такова възпитание и отговорни постове в армията, гражданските служби и свещеничеството. Името *Мойсей* означава "извлечен из вода". Децата често получаваха имената на важни събития (вж. ст. 22).

Въпрос 6. Мадиам, разположен на източния залив на Червено море, беше населен с овчари, потомци на Кетура - една от жените на

Авраам. Те се покланяха на истинския Бог и на своя водач - Йотор (също наричан Рагуил), който беше и техен жрец.

Въпрос 10. Дайте време на хората да помислят преди да отговорят. Не ги карайте да бързат с отговорите на личните въпроси. Размишлението е ценна част от библейското изучаване.

Въпрос 13. Личните отговори могат да идват бавно, особено през първите няколко срещи на групата. Нужно е време една група да установи своята идентичност и среда, в която хората да се чувстват удобно и безопасно. С нарастване на доверието и задълбочаване на приятелството, хората ще стават все по-словоохотливи относно личните си чувства и мисли.

Изучаване 3. Призивът към Мойсей. Упоритата съпротива преодоляна. Изход 3-4.

Цел: Да се научим да уповаваме на Бог, когато сме изправени пред на пръв поглед непреодолими препятствия.

Въпрос 1. Може би ще се наложи да обявите лимит от време за тази дискусия. Помолете хората да са кратки в отговорите си и не допускайте да се критикуват конкретни лидери, познати на групата.

Въпрос 2. "Божията планина" беше планината Синай, където Бог даде Закона на Израил (19:1-25). Хорив беше планинската верига, която включваше Синайската планина.

"Ангел Господен" означава, че самият Бог присъстваше всред къпината под формата на огнен пламък. Понеже беше грешен човек, на Мойсей трябваше да се каже да не приближава до Бог. Той разбра, че не е достоен дори да погледне към Бога (ст. 6). Изуването на обущата беше белег на уважение и свидетества за почитта на Мойсей към присъствието на Бога.

Въпрос 7. Бог определя Себе Си като "ОНЯ, КОЙТО СЪМ" (ст. 14). Мойсей не питаше с какво прозвище да се обръща към Бог. Той искаше да разбере значимостта на онова, което Бог му беше казал в стих 6. "ОНЯ, КОЙТО СЪМ" означава, че Бог е достатъчно силен и надежден, за да удовлетвори всяка нужда на людете.

"Тридневен път" (3:18) беше обичайният начин за определяне на разстояние. Един ден път беше около 24 мили.

"Всяка жена ще поиска от съседката си" (3:22). Египтяните потискаха израилтяните дълги години, принуждавайки ги да им работят срещу нищожни надници. Тази стратегия им позволи да вземат онова, което наистина им се полагаше по един честен начин.

Насърчете членовете на групата да прочетат пасажа за следващата седмица предварително, за да може той да се прегледа набързо по време на изучаването..

Изучаване 4. Трудностите пред Мойсей и Аарон: Отказ и решителност. Изход 5:1-7:7.

Цел: Да намерим сили в Бог, когато нещата се развиват неблагоприятно. Ако членовете на групата са чели пасажа за тази седмица предварително, прегледайте набързо материала по време на срещата, вместо да го четете стих по стих. Разгледайте фактологическите въпроси бързо, за да имате достатъчно време за дискутиране на въпросите, свързани с тълкуване и приложение.

Въпрос 2. "Пусни людете Ми, за да Ми пазят празник в пустинята" (ст. 1) подлага фараона на тест. Израил трябваше да напусне Египет, за да отслужи жертвоприношение на Бог, защото неговите жертвоприношения бяха омразни на египтяните (8:26). Отказът на фараона разкрива неговата враждебност, вече предсказана от Бог (3:19).

"Достъп до фараона: Рамзес II е известен с това, че е приемал дори обикновени молители (срав. 5:11 и следващите стихове). Мойсей, който бе отгледан в харем, притежаваше специални права на достъп до фараона" (David Alexander and Patricia Alexander, eds., *Eerdmans' Handbook to the Bible* [Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1973], стр. 157).

Въпрос 8. Името *Йеова* (ст. 3) не беше непознато на патриарсите, но те не знаеха цялото му значение. Пълното значение на Божия характер щеше да се открие на тези безпомощни роби.

"Заветът" (ст. 4) е обещание и договор (вж. Бит. 15:18). "Откупя" (ст. 6) означава "купувам обратно". Тъй като израилтяните бяха роби, Бог (сякаш) купуваше обратно тяхната свобода. Това е моделът на Христовото изкупление за грешниците на кръста.

"Родословието" (6:14-25) показва наследниците на Мойсей и Аарон. То разкрива непрекъснато изпълнение на Божия план. Историята започва в 7:1 и Бог разкрива Своя план за схватката с фараона.

Въпрос 14. Завършете с молитва, като благодарите на Бог за значими хора и обстоятелства.

Изучаване 5. Чумите: Божията сила се намесва срещу фараона. Изход 7:8-10:29.

Цел: Да осъзнаем безполезността на опитите ни да се противопоставяме на Бога.

Това е един дълъг пасаж за изучаване. Подчертайте умението да се откриват главните моменти. Няма време за дискутиране на многото интересни подробности.

Въпрос 2. Историята изобилства с хуманистични обяснения на чумите в Египет. За онези, които искат да изследват отговорите на учени, приемащи библейския текст буквално, обърнете внимание на различните справочници като *The New Bible Dictionary, 2d ed.*, J. D. Douglas, ed. (Wheaton, Ill.: Tyndale, 1982).

Река Нил беше средище на икономическия и религиозен живот в Египет. Египетските магьосници се справиха с някои от бедствията, но бяха безсилни да спрат Божието наказание. Двама от магьосниците са споменати във 2 Тимотея 3:8. Те използваха сатанинска сила, за да се противопоставят на Бог.

Първите три чуми обхванаха цялата земя и от тях пострадаха както израилтяните, така и египтяните. Следващите шест се разпространиха само сред египтяните, без да достигнат до Гесенската земя, където живееха израилтяните.

Въпрос 3. Няколко пъти в тази история Бог закоравява сърцето на фараона (4:21; 10:1, 20, 27). Това не ставаше против волята на

фараона. Бог не можеше да размекне сърцето на фараона - Той просто му даде свобода да решава. Или според Новия Завет, Бог го остави да бъде такъв, какъвто самия той искаше да бъде, остави го да следва волята си - за да може накрая Божията сила да се изяви пред всички (вж. Рим. 1:18-32; 9:17).

Въпрос 8. Смисълът е да не се заключва, че всички природни бедствия са Божие наказание, а да се разгледат причините, поради които мнозина предпочитат да говорят за "лош късмет", като че ли няма Бог, който контролира вселената, създадена от Него.

Въпрос 10. Фараонът искаше да запази в подчинение израилтяните, като им даде част от онова, което те искаха. Той предложи четири компромиса (8:25, 28; 10:11, 24), за да ги задържи в или около Египет. Божият враг - Сатана използва същата стратегия с Божиите деца днес, предлагайки компромиси вместо пълно подчинение, за да им попречи да изпитат пълнотата на Божиите благословения.

Въпрос 11. Не приемайте готови отговори. Отделете време, през което членовете на групата да сравнят няколко сериозни отговора.

Завършете с ударението върху изкуплението в последния въпрос на изучаването, за да може всеки да разбере какви са нуждите на другите.

Изучаване 6. Пасхата: Нощта на смъртта и избавлението. Изход 11:1-12:28.

Цел: Да засвидетелстваме признание и да хвалим Бог за избавлението на Израил и за това, че ни даде Христос - нашата пасха, който бе заклан за нас.

Поради важната връзка между Стария и Новия Завет по отношение на пасхата, тази история изисква внимателно изучаване. Освен това тя изисква да се изправим лице в лице с Исус Христос. Възможно е именно сега някои да разберат за пръв път какво Исус е направил за тях на кръста.

Сюжетът на историята предприема решителен обрат в края на глава 11. Божиите дела, в които няма изкупление са свършили. Те се отличават от предстоящото Божие изкупление. Жертвата на

Пасха защити израилтяните и им даде избавление, което по-ранните бедствия не можаха да сторят.

Въпрос 6. Разгледайте отново бележката към Изучаване 5, Въпрос 3, за закоравяването на сърцето на фараона.

Въпрос 9. "Това се отнася само до празника, но се има предвид постоянна уместност; изкупените са посветени на поклонение" (D. Guthrie & J. A. Motyer, eds., *The New Bible Commentary, Revised* [Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1970], стр. 127).

Въпрос 10. "Безквасният хляб" се приготвя без мая.

Въпрос 14. Не забравяйте да дадете време за изучаване на препратките към Новия Завет. Дайте възможност на хората да размислят насаме. Не ги карайте да отговарят веднага.

Изучаване 7. Излизането от Египет: Свободата и нейната цена. Изход 12:29-13:16.

Цел: Да разберем значенията на Божия дар на духовна свобода.

Въпрос 2. За по-ранни срещи вижте например 8:25-32; 9:27-35; 10:10-11, 16-20, 27-29; 11:10.

"Шестотин хиляди мъже пешаци" (ст. 37) означава онези, които можеха да носят оръжие. Въз основа на обща статистическа информация за населението тази цифра означава, че то е възлизало на повече от два милиона израилтяни - мъже, жени и деца. "Голямо разноплеменно множество" (ст. 38) се отнася до смесените бракове между египтяни и израилтяни, както и до семити, които се бяха преселили в Египет. "Четиристотин и тридесетте години" (ст. 40-41) започват с идването на Яков в Египет (46:6-7).

Въпрос 4. Прегледайте предишните пасажи, за да получите цялостно разбиране за откровението на Бог. Знанието ви зависи от натрупаните доказателства.

Въпрос 5. Стремете се към конкретни коментари, а не към неясни обобщения.

Въпрос 8. Може би ще се наложи да обобщите за някои кои са отличителните и съществени елементи на християнската вяра:

божествеността на Христос, спасение само чрез вяра в Неговото име и необходимост от покаяние и вяра в спасението.

Въпрос 9. "Посвети на Мене" (ст. 2) означава да се отдели за Бог, както например един войник отива да отбие военна повинност, т.е. да изпълни своя дълг. Тъй като Бог беше освободил първородните от наказание, Той имаше право над тях. В Новия Завет същата основна логика е приложена и към християните, които са отделени в святост за Бога, защото са били спасени от наказание на греховете чрез смъртта и възкресението на Христос (вж. Евр. 10:10-14).

"Белег на ръката, и за спомен между очите" (ст. 9, 16) са метафорични препратки към египетския обичай да се носят амулети, съдържащи написани думи. По-късно евреите имаха подобна практика по време на молитва. Лента-талисман, завързана на главата и на лявата ръка съдържаше ръчно написани стихове от Изход 13:1-16 (вж. Втор. 6:4-9; 11:13-21).

Оселът (ст. 13) - символ за нечисто животно, беше ценно като впрегатни животни. Той трябваше да се откупи или да се убие.

Въпрос 11. Отделете време за внимателно размишление и практични отговори.

Изучаване 8. Прекосяване на Червено море: От кризата до триумфа. Изход 13:17-14:31.

Цел: Да се науча да уповаваме на Бог, когато сме поставени в тежка ситуация.

Този разказ вероятно има по-очевидно приложение към събитията във вашия живот от всички опитности на Израил досега. Може да се наложи да накарате групата да преминава през всички въпроси (например, въпрос 8), за да не пропуснете някой. Не се потдавайте на изкушението да ги разглеждате повърхностно или да давате общи отговори на въпроси, изискващи лични отговори.

Въпрос 2. Най-прекият път от Египет до Палестина беше крайбрежният път от Рамез до Газа, минаващ покрай брега на Средиземно море. Направете справка в карта на библейските земи.

Въпрос 4. Вж. Битие 50:24-25 във връзка със споменаването на Йосиф (ст. 19).

Въпрос 6. "Нямаше гробища в Египет" - разкрива саркастично отношение, защото Египет беше известен със своите гробища - пирамидите, които се използваха за гробници.

Въпрос 11. Преминаването беше чудо в смисъл, че Бог използва естествен извършител (силен източен вятър) за постигането на свръхестествени резултати (разделянето на водите).

Въпрос 14. Насърчете членовете на групата да отделят време в хваление за минали милости и конкретни прояви на Божията сила и любов.

Изучаване 9. Песните на Мойсей и Мариам: Хваление за миналото и надежда за бъдещето. Изход 15:1-21.

Цел: Да развием нови умения в поклонение като резултат на нашите взаимоотношения с Бог.

Темата на това изучаване ще бъде непозната за мнозина. Рядко дискутираме същността на поклонението. Ето защо откликът в групата може да бъде слаб. Водещият не трябва да отговаря на въпросите, а внимателно да насърчава и непрекъснато да води дискусията.

Въпрос 4. Тук вероятно ще е необходимо известно време за отговор. Насърчете членовете на групата да дават практически, а не теоретически отговори.

Въпрос 8. Може би това ще е ново приложение за някои, които не са свикнали да мислят за Бог по този начин. Пригответе някои от собствените си идеи, за да предотвратите отклоняване от темата.

Въпрос 12. Помислете за илюстрация на този принцип на лично ниво. Кои елементи са нужни за постигането на сигурност?

Въпрос 15. Избягвайте спорове относно личните предпочитания за вида на службите на поклонение. Обобщете причините, поради които опитността на поклонение на Израил в този случай беше толкова важна.

Изучаване 10. Несгодите на пустинята: Жажда, глад и нападение - Бог побеждава всичко. Изход 15:22-17:16.

Цел: Да открием реакциите, провокирани от несгодите и как те спъват подчинението ни на Бога.

Въпрос 2. След прочитането на тези стихове обърнете на картата в края на Библията и потърсете на нея пустинята, където се развиха тези събития. Накратко кажете на какво прилича Синайския полуостров.

До Мера израилтяните достигнаха след изминаване на около 30-40 мили.

Въпрос 4. Настоявайте за пълна искреност тук. Не приемайте заобикалянето на проблема с клишета.

Въпрос 7. " Характерните за района пъдпъдъци прелитаха над Червено море в големи ята по това време и тъй като бяха изтощени от дългия полет, можеха лесно да бъдат уловени. Елементът на чудо се съдържа във времето на тяхното пристигане" *(The New Bible Commentary, Revised, стр.* 129).

Манна (16:15, 31) идва от еврейската дума, означаваща "Какво е това?" В Синай съществуват няколко неща, подобни на нея, но нищо не отговаря на точното описание. Манната остава напълно в сферата на свръхестественото. Това вещество беше основна храна за Израил в продължение на четиридесет години, за да престане внезапно при влизането им в Ханаанската земя.

Въпрос 8. "Гоморът" (ст. 16, 18) беше купа, с вместимост малко повече от 2 литра.

Въпрос 9. Сподели някои предварително подготвени собствени идеи. Може би това ще е нова тема за някои.

Въпрос 11. Людете на Амалик бяха клон от едомитите - наследниците на Исав (Бит. 36:12, 16). Те бяха номадско племе и вражески настроени към Израил (вж. Втор. 25:17-18).

Въпрос 12. Има много начини, но обикновено християните са твърде интроспективни, за да се решат да ги използват. Повечето от приложенията в това изучаване са лични. Това е възможност да помислите за нуждите на обществото.

Изучаване 11. Съветът на Йотор: Събери помощници, които да поемат товара. Изход 18.

Цел: Да намерим Божия начин за упражняване на водачество.

Тази глава се докосва до малко познат епизод. Тя повдига въпроси и проблеми, които се обсъждат рядко. Действието е относително просто, но смисълът му е дълбок. Не избягвайте да го обсъждате поради това, че не всеки е официален водещ на група.

Въпрос 2. Не става ясно кога Сепфора се е върнала в бащиния си дом. Може би това е станало скоро след случая, описан в 4:24-26.

Въпрос 5. Йотор се покланя на Бог, като принася всеизгаряне и жертви. Жертвоприношението се практикуваше преди даването на Закона на Израил на Синайската планина.

Въпрос 6. Семейното поклонение не е ключов момент в този разказ, но е важно положение в живота на християните. Струва си в този контекст да се подхване кратка дискусия.

Въпрос 8. Новата организация не беше наложена на Мойсей. Първо Йотор му предложи да размисли над нея, а след това той трябваше да потърси Божията воля за нея (ст. 23).

Въпрос 11. След като размислите за готовността си да приемете съвет от Бога, обсъдете как този съвет понякога ви се дава. Дайте примери от личния си живот.

Въпрос 13. На някои може да се стори трудно да приемат ролята на егоистичните подбуди в служението на Бог. Те са малцинство, но повдигането на въпроса е полезно.

Изучаване 12. Разполагане на стан при Синайската планина: Подготовка за Божиите закони. Изход 19.

Цел: Да разгледаме ободрителни начини за чуване на Божия глас.

Въпрос 2. Ние стоим на прага на нов етап във взаимоотношенията между Бог и Израил. Той беше техен Цар и те бяха Негови люде, избрани да пазят Неговия закон, да живеят за Него и да служат за свидетелство за Неговата истина пред съседните народи. Станът им при Синайската планина беше изпълнение на Божието обещание (вж. 3:12). Израилтяните останаха там близо година. "Синайската пустиня" би трябвало да е равното поле пред

планината. "Свят народ" (19:6) е този, който е отделен от другите народи и посветен на Бог.

Въпрос 4. Искайте конкретни отговори от хората, а не неясни и религиозни обобщения.

Въпрос 5. Въздържанието от сексуални връзки е в рязък контраст с други древни религии, в които чувствените оргии бяха съставна част от техните ритуали. Бог не даде това изискване поради това, че сексът беше считан за грешен, а защото хората можеха да бъдат нечисти за извършване на ритуал (Лев. 15:18-19).

Въпрос 13. Това е ключовият момент в практическото приложение в живота на всеки. Контролирайте времето за дискусия и насърчете хората към размисъл преди да отговорят.

Въпрос 14. Отделете време за внимателно четене на този пасаж. Трябва да сте наясно кои факти искате да бъдат открити от групата.

Бележки за водещия

Част 2. Уроци за Божиите люде. Изход 20-40.

Изучаване 1. Десетте заповеди: Ключове към Божия характер и човешкото благоденствие. Изход 20:1-21.

Цел: Да науча как и защо Божиите нравствени закони са най-добри за човечеството.

Всяка от Десетте заповеди заслужава отделно изучаване. Трябва разумно да използвате времето и да чувствате от кои заповеди групата е най-заинтересувана и желае да изучава.

Въпрос 2. Даването на Закона премина на три етапа. Първо, Бог говори на Мойсей, който се обърна към людете (Изх. 20-40); второ, Мойсей се качи на Синайската планина и остана там четиридесет дни, за да получи каменните плочи и заповедите за скинията и свещениците (Изх. 25-32); трето, Мойсей издяла други две каменни плочи, след като беше строшил първите поради греха на людете и Бог отново писа върху тях (Изх. 34).

Самият Закон включва три части: (1) Десетте заповеди (20:1-26); (2) наказанията (21:1-24:11); (3) постановленията (24:31:18). Първите четири заповеди се отнасят до нашите взаимоотношения с Бог, останалите шест - до взаимоотношенията ни един с друг. Ето защо Исус обобщава Закона в две изречения в Матея 22:37-40.

Въпрос 3. *Освен мене* (ст. 3) се отнася до някой, който би бил съперник на Бога. Никой или никое нещо не трябва да заема Божието върховно място в нашия живот.

Въпрос 4. Бог е "ревнив" в смисъл, че Той "няма да позволи почитта и подчинението, които му принадлежат по право, да бъдат дадени на някой друг" *(The New Bible Commentary, Revised,* стр. 132). Това е част от присъщия му праведен характер.

"Въздавам беззаконието на бащите върху чадата" (ст. 5) посочва някои продължаващи социални и физически последствия от греха. Тези, които са наказани по такъв начин, са хората които

"мразят" Бог. В същото време Божията милост към онези, които го обичат и Му се подчиняват достига до хиляди поколения.

Въпрос 7. Смисълът е да пазим един от седемте дни. Някои църкви спазват съботата, но повечето неделята, поради новозаветното поклонение в деня на Христовото възкресение. В някои мюсюлмански страни християните се покланят в петък.

Въпрос 12. Психолозите са единодушни, че жертвите на кражби например, или дори тези, чиито домове са били ограбени с взлом, чувстват много повече от болката за загубените вещи. Те чувстват, че самите те, техният вътрешен дух е бил наранен. Те са наранени психически.

Въпрос 13. Тази заповед забранява лъжата, особено в съдебната зала, както и клеветата по адрес на някого.

Изучаване 2. Закони за Израил: Божията грижа за едно добре уредено общество

Цел: Да погледнем на големите морални и социални въпроси, стоящи пред обществото.

За да приложи този текст, групата ще трябва да направи огромен исторически и културен скок. Твърде лесно е да го отхвърлим, като нямащ нищо общо с нашето време. Трябва да отделим време, за да открием принципите на святост, които са приложими в Израил, преди да се опитваме да дискутираме съвременната им уместност. В Библията моралните и религиозните закони са неделими и показват загрижеността на Бог за всички хора. Законът е един и същ за всички, без значение какво е тяхното положение в обществото. Непроменящите се и ограничени наказания разкриват едно високо мнение за стойността на човешкия живот.

Въпрос 2. "Каменен олтар... не ... от дялани камъни" (ст. 25) символизираше простотата на истинското поклонение и достъпа до Бог, дадени на всеки израилтянин. Изкачването по стъпала би причинило нескромен показ на голота.

Въпрос 3. Един човек можеше да се роди като роб, да бъде продаден като роб от родителите си, да бъде продаден за кражба или поради неплатежоспособност, или да бъде принуден да се продаде сам.

Въпрос 4. За непредумишлено убийство наказанието беше умерено, а градовете на спасението бяха създадени по-късно (вж. Втор. 19:1-13).

Въпрос 8. Магьосниците (ст. 18) бяха напълно противни на цялостната религия и вяра на Израил и трябваше да се унищожат. Магьосница бе жена, която предсказваше бъдещето чрез сатанинска сила.

Бедните не трябваше да се оставят на милостта на богатите (ст. 25). Никой важен предмет не биваше да се задържа като второстепенен, както една дреха (ст. 26), която служеше като палто денем и като одеяло нощем. Заемодавецът не трябваше да взема голяма лихва.

Въпрос 13. Тези кратки напътствия (ст. 10-13) бяха дадени на Израил, за да ги спазва в пустинята. По-късно, в Левит, са дадени по-подробни заповеди относно начина, по който да се спазват празниците при достигането им до Ханаанската земя (Лев. 23-25). Седмата година (ст. 10) и седмият ден трябваше да се почитат поради филантропически и икономически причини. Стих 18 се отнася до пасхата. Тлъстината е онази част от жертвата, която бе избрана за да бъде изгорена. "Да не свариш яре в млякото на майка му" (ст. 19) се отнася за една езическа практика в опит да се увеличи плодовитостта и продуктивността чрез магия.

Изучаване 3. Ратифициране на Завета: Потвърждение на Божия призив към Неговите люде. Изход 23:20-24:18.

Цел: Да почувстваме дълга си да сме верни на посвещението, направено на Бог.

Това изучаване изисква внимателно разглеждане на съвременните паралели. Основните принципи на отношенията между Бог и човек обхващат ритуалите. Отделете време и помислете за уместни новозаветни идеи и тяхното приложение.

Въпрос 2. "Стълповете" (ст. 24) бяха идолопоклонски камъни, върху които бяха изобразени символи на езическото поклонение. "Стършелите" (ст. 28) е метафористично описание на Божията намеса.

Въпрос 3. "Филистимското море" (ст. 31) е Средиземно море; "от пустинята до река Евфрат" означава от пустинята на юг от Палестина, до река Ефрат на североизток. Вж. карта на библейските земи.

Въпрос 6. Надав и Авиуд (ст. 1) бяха двама от синовете на Аарон, които по-късно умряха след извършване на светотатство (Лев. 10:1-2).

Ролята на кръвта е в изкупването на смъртта. Размислете отново върху пасхата. Кръвта беше първо поръсвана върху олтара (ст. 6), за да се покаже нуждата от усмиряване на Божия гняв срещу греха. След като людете обещаха, че ще се подчиняват на Бог, те бяха поръсени с кръв (ст. 8). "Едва след като са се опитали да ходят в пътя на святостта Божиите люде разбират нуждата от изкупителната кръв (вж. 1 Йоан 1:7-2:2)" *(The New Bible Commentary, Revised,* стр. 134).

Въпрос 10. Споделянето на обща трапеза с някого (ст. 11) е същност на добрите отношения в Близкия изток. В стихове 9-11 писателят търси подходящи думи, за да опише неописуемото общение, последвало жертвата и изпълнението на завета.

Въпрос 11. "Четиридесет дена и четиридесет нощи" (ст. 18) показва, че в Библията някои числа имат специално значение. Кръглото число четиридесет се появява почти на всеки етап от историята на Израил: потопът, времето на съгледвачите в Ханаан, пътуването на Илия до Хорив, времето прекарано от Исус в пустинята и времето между Неговото възкресение и възнесение.

Изучаване 4. Заповеди за скинията: Божият план за поклонение. Изход 25-27.

Цел: Да получим ново разбиране за Божията промисъл за пълноценно поклонение.

От четенето на тези глави може да ви се доспи. Това е мястото, където един библейски речник би помогнал. Изучавайте скиците. Не се принуждавайте да разберете всички подробности. Наблегнете върху основните принципи и важните приложения на поклонението в наше време.

Въпрос 2. Акациевото дърво (ст. 5) идва от намиращите се в изобилие акациеви дървета в Синай. Те са високи приблизително колкото черница и тяхната дървесина е много здрава. "Ефодът" (ст. 7) беше част от облеклото на първосвещеника. Думата *скиния* (ст. 9) означава обиталище. Това беше много красив шатър, в който израилтяните можеха да се покланят на Бог, докато пътуваха от място на място. Бог даде много внимателни инструкции за нейното построяване.

Въпрос 3. Нека всеки от пасажите бъде прочетен от някого.

Въпрос 4. Не отделяйте твърде много време за обсъждане на втория въпрос.

Въпрос 5. Ковчегът беше уникален с това, че съдържаше Закона, а не някакъв образ. Той беше център на откритата им от Бог религия. "Всичко сочеше на това. Трите подобни входа (26:31-32, 36-37; 27:16-17) водеха към него - защото целта на влизането в двора на скинията беше да се влезе в присъствието на самия Бог. Покрай пътя, водещ към ковчега, бяха разположени олтара за всеизгаряне (27:1-8), олтара за кадене тамян (30:1-6) и умилостивилището, където най-накрая бе поръсвана кръвта на жертвата (25:17 и следващите стихове; Лев. 16:14). Всичко това показваше, че само чрез жертва, молитва и ефективността на пролятата кръв човек можеше да дойде при Бог" *(Eerdmans' Handbook to the Bible,* стр. 168).

"Лакът" (ст. 10) беше приблизително половин метър

"Свидетелството" (ст. 16) бяха каменните плочи, които Бог по-късно даде на Мойсей със Закона, записан на тях. "Умилостивилището" (ст. 17) беше правоъгълна плоча, поставена върху ковчега. Еврейската дума означава "правя изкупление". То не беше просто капак, а свещен предмет сам по себе си. "Два херувима" (ст. 18) бяха две фигури от злато, изобразяващи ангели.

Въпрос 6. Вж. 16:33 за произхода на хлябовете на приношение (ст. 30). Те се състояха от дванадесет изпечени хляба, подредени в два реда. Тамянът бе поставен на всеки ред и те се принасяха на Господа чрез огън.

Светилникът (ст. 31-40) беше единственият източник на светлина в светилището. Той беше построен така, че вътре да не прониква никаква естествена светлина. Новозаветните изследователи считат светилника за символ на Исус като светлината на света (вж. Йоан 8:12).

Въпрос 8. "Завесата" (ст. 31) висеше между святото място и светая светих, където се намираше ковчега. Нейното значение е напълно обяснено в Евреи 10:20. Когато Исус беше разпнат, завесата в храма се разкъса на две от горе до долу, символизирайки че пътят до Бога беше отворен пред всички чрез Исус.

Въпроси 10-11. "Целият план на скинията отразява ясни и чудесни истини. Той представлява видимо обобщение на основните твърдения в Библията: че Бог обитава в Своите люде (вж. 1 Кор. 3:16; Ефес. 2:19-22); че Той иска Неговите люде да Му се покланят според Неговата воля, а не според техните прищявки (Марко 7:6-13); и че само чрез жертва и пролята кръв грешниците могат да заживеят с Вечния Бог (Ефес. 2:11-18; Евр. 10:19-25)" (*Eerdmans' Handbook to the Bible,* стр. 168).

Изучаване 5. Създаване на свещеничеството. Проявление на Божията святост. Изход 28:1-29:37.

Цел: Да разгледаме свещеничеството на Израил и да разберем как то се изпълнява в личността на Христос.

Това изучаване изисква да се разберат два дълги пасажа от Изход, както и важното новозаветно учение за Исус като наш първосвещеник в Евреи. Не всеки факт е дискутиран. Не се отклонявайте от конкретните въпроси. Оставете достатъчно време за последните два въпроса.

Въпрос 2. "Свети одежди" (ст. 2) не означава, че действителните им дрехи бяха святи, а че бяха предназначени за свята употреба.

Еврейската дума за *свят* в този стих е същата, която е преведена като "посвети" в 13:2 и "освещение" в 28:3.

Първосвещеникът носеше (1) "хитон" (28:39) - мантия от висон, носена направо върху тялото; (2) "пояс" (ст. 4, 39) - дълга одежда без шев, украсена по края с ресни във формата на нар и малки звънчета; (3) "ефод" (ст. 6-12) - къса връхна дреха от висон, достигаща от раменете до колената златиста, синя, морава и червена бродерия; (4) "нагръдник" (ст. 15-19) - торбичка от висон, за която бяха закрепени дванадесет скъпоценни камъни, на всеки от които бе гравирано името на едно от дванадесетте племена; (6) "митра" (ст. 36-38), украсена с инкрустирана златна плоча.

"Урим и Тумим" означава "проклятия и съвършенства". Според някои изследователи те бяха два специални камъка, използвани за теглене на жребий в търсене на Божията воля за национални проблеми. (Вж. Лев. 8:8; Числ. 27:21; Втор. 33:8; 1 Царе 28:6; Ездра 2:63; Неем. 7:65).

Въпрос 8. "Всичко свързано с този пищен ритуал говори за 'другостта' на Божиите люде. Той ще бъде със Своите люде, но не може и дума да става за фамилиарничене. Достъпът до Бог трябва да става единствено по начините, посочени от Него. Греха в даден човек прави невъзможно влизането му в Божието присъствие. Свещениците и всеки предмет от обзавеждането трябва да бъде отделен за служение. Аарон и синовете му трябва да бъдат осветени, облечени и техните грехове - изкупени чрез жертва, преди да могат да извършват задълженията си. Живият Бог не е някакъв безсилен образ, на когото трябва да се кланяме, както някои си мислят. Той посочва единствените начини, по които за Него е възможно да живее със Своите люде" *(Eerdmans' Handbook to the Bible,* стр. 169).

Изучаване 6. Планиране на скинията: Божието откровение чрез хора и предмети. Изход 29:38-31:18.

Цел: Да се насърчим за поклонение и възможностите за използване на нашите дарби за Бог.

Трудно е да се говори за поклонението от практическа гледна точка. Обикновено не се замисляме за това. Потърсете значението на главни моменти от Божия план, както и техните различни новозаветни паралели. Оставете време за важното обобщение във въпрос 14. Не отделяйте време за всяка подробност в тези глави.

Въпрос 2. Всичко е свято не поради някаква вътрешна цена на използваните неща, а поради духовното присътствие на Бог, което е видимо проявено.

Въпрос 6. Това не беше данък. Парите служеха не само за поклонение в скинията, но и като напомняне, че хората дължаха всичко на Божията милост. Сумата беше малка, за да може всеки да си я позволи и защото така се показваше, че никаква сума не може да ги изкупи.

Въпрос 10. Мирото за свято помазване символизираше даването на Святия Дух за специални цели. То не биваше да се използва за всякакви цели. Всъщност, всичко свързано с поклонението на Бога беше освещавано от него. Ако се използваше правилно, то донасяше благодат и благословение на поклонниците. Обърнете внимание на строгите предупреждения в стихове 33 и 38.

Изучаване 7. Златното теле: Идолопоклонството взема големи жертви. Изход 32.

Цел: Да видим последствията от неподчинението и да научим как можем да останем верни на Бог.

Въпрос 2. Мойсей остана на планината четиридесет дни (24:18). Това се случи в стана, докато той отсъстваше.

Въпрос 3. Образът на телето показва продължаващото влияние на египетското идолопоклонство. Животните бяха свещени, а боговете се изобразяваха с животински глави и тела. Един от култовете беше този на бика - апис. "Да играят" означава танцова оргия, характерна за езическите религии.

Въпрос 4. Основа на застъпничеството на Мойсей и на неговата надежда е почитта към Бога. Божията милост (ст. 14) е промяна в

отношенията Му с Неговите люде, а не промяна в Неговия характер или намерения.

Въпрос 10. Когато задръжките са премахнати, страдат не само хора, но и почитта към Бога се покварява, което налага тяхното освещаване и пречистване.

Въпрос 12. "Мене заличи от книгата, която си написал" (ст. 32) е израз, взаимстван от практиката да се водят списъци на населението.

Изучаване 8. Божието присъствие и слава: Съществено изискване и цел. Изход 33.

Цел: Да разберем защо Божието присъствие означава пълно удовлетворяване на нашите нужди.

Въпрос 5. Тези стихове показват как поклонението беше извършвано преди завършване на скинията. По-късно скинията бе наречена шатър за срещане. "Лице с лице" (ст. 11) трябва да се подразбира метафористично, както става ясно от следващите думи. Бог и Мойсей общуваха свободно един с друг. Между тях нямаше недоизказани неща и тайни.

Въпрос 8. Божието присъствие дава милост и увереност на Неговите люде и ги отделя като Негови чада, за Негова слава. Ето защо Мойсей завършва своята молба въз основа на Божия завет с Израил.

Въпрос 9. В стих 17 Господ казва на Мойсей, че го познава по име. В стих 19 Господ отговаря, като позволява на Мойсей да чуе произнесено Неговото име. По този начин техните взаимоотношения стават по-двустранни и лични.

Въпрос 12. "Не можеш видя лицето Ми" (ст. 20) не противоречи на опитността на Мойсей в 24:10. Никой не е виждал Бог Отец (Втор. 4:15; Йоан 1:18), но има такива, които са виждали някакъв външен белег на Неговото присъствие, нещо като светъл облак или ярка светлина, чийто блясък може да се опише само като подобен на сапфир.

Въпрос 13. Гледайте идеите да са практични, а не теоретични. Оставете време за личен размисъл, преди да помолите хората да облекат в думи мислите си.

Изучаване 9. Подновяване на Завета: Бог отново разкрива Своята природа и закони. Изход 34.

Цел: Да почувстваме отново признателност за Божията простителност и мотивация да му служим с цялото си сърце.

Въпрос 2. Няма противоречие между стих 11 и стихове 27-28. В стих 27 Бог заповядва на Мойсей да напише съдържанието на предходните стихове - "тия думи"; в стих 28 Бог, а не Мойсей е подлог на последния глагол. Тази глава е съкратена форма на "книгата на завета", съдържаща обещания и предупреждения, продиктувани от неотдавнашния провал на Израил и предстоящите изкушения на Ханаан.

Въпрос 3. Мартин Лутер нарича стихове 6-7 "проповед на Името". Божията любов, милост и простителност са поставени заедно с Неговата справедливост, праведност и наказание за греха.

Въпрос 6. "Стълповете" и "ашерите" им (ст. 13) бяха каменни и дървени идоли, посветени на езически божества.

Въпрос 8. "Тези, които са в заветни отношения с единствения жив Бог не могат да имат нищо общо с езически вярвания и религиозни практики; те трябва да ги изкоренят. Божиите люде трябва да са чисти" *(The New Bible Commentary, Revised,* стр. 138).

Въпрос 9. Нека няколко души прочетат тези стихове на глас. Отделете достатъчно време, за да извлечете свързаните с тях принципи.

Въпроси 13-14. Отделете колкото е нужно време за личен размисъл. Насърчавайте простите и практични отговори.

Изучаване 10. Построяване на скинията: Повече от достатъчното за това. Изход 35-36.

Цел: Да бъдем насърчени от щедростта на Израил и да се научим да даваме по същия начин.

Тези глави могат да изглеждат на пръв поглед повторение на някои от предходните пасажи, но въпреки това, съсредоточете вниманието си върху вълнуващия начин, по който Израил отговори на предизвикателството за построяването на скинията. За нещастие, някои призиви за дарения не се основават на Библията. Този епизод предлага възможност да погледнем на даването по нов начин.

Въпрос 4. Помислете за такива неща като гордост, достойнство и самоуважение, които извират от собственост, а не от приемане на подаяния.

Въпрос 9. Някои илюстрации на скинията от библейски речник биха помогнали тук.

Въпрос 10. Мнозина страдат от ниско самочувствие. Насърчете всички да се замислят за това какво им харесва да правят и какво другите ги насърчават да правят. Божиите дарби за нас са предназначени за обогатяване на другите (вж. 1 Пет. 4:10-11).

Въпрос 12. Избягвайте да съдите. Говорете за основните духовни изисквания в живота на всеки човек.

Изучаване 11. Направа на обзавеждане и дрехи: Бог говори мощно чрез дърво, злато, сребро, висон и вълна. Изход 37:1-39:31.

Цел: Да научим нещо повече за Бог и себе си чрез обзавеждането на скинията и одеждите на свещениците.

Това е един дълъг пасаж за четене и изучаване. В него са повторени заповедите, дадени на Мойсей в предходните глави. Отделете време, за да сравните главното значение на фактите, както и на пасажите в Новия Завет. Няма да има време да се впускате в подробности за обзавеждането.

Въпрос 2. Обновете разбирането си за обзавеждането на скинията, като потърсите помощта на библейски речник.

Въпрос 4. По-зрелите християни ще трябва да насърчат новоповярвалите към размисъл чрез своите отговори.

Въпрос 6. Погледнете Бележки за водещия в Изучаване 5.

Въпрос 7. Това може да е нещо ново за някои членове на групата. Обяснете, че свещеничеството, за което Петър говори, не е свързано с официалната роля и положение на църквата.

Въпроси 8-9. Оставете колкото време е нужно за тези въпроси. Помолете хората да дават конкретни отговори.

Въпроси 10. Този въпрос дава възможност да се покаже последователността на истината в писанието и как някои идеи са подчертани поради нея. Това ни помага да видим боговдъхновеността на Библията.

Изучаване 12. Посвещаване на скинията: Време за хваление и размисъл. Изход 39:32-40:38.

Цел: Да се присъединим към хвалението на Бога с осъзната благодарност за Неговата благост.

Въпрос 3. Бъдете чувствителни към направените коментари. Това е болезнен въпрос за много хора, защото те не са сигурни, че са открили или последвали Божията воля.

Въпрос 4. Бог даде заповедите за това как и в какъв ред да се построи скинията. Ударението е на освещението, измиването и церемонията при встъпване в служение на свещениците.

Въпрос 7. Облакът беше видимото доказателство за Божията милост. Бог ясно показва, че скинията - центърът на живота в Израил, е избраното от Бога място за поклонение.

Въпрос 11. За триста години - до замяната и от храма в дните на Соломон, скинията остана център на поклонението на народа.

Въпрос 12. Предварително отделете достатъчно време за този въпрос. Важно е да се затвърдят знанията, придобити по време на цялото изучаване. За тази цел трябва да се даде възможност на хората да се изказват. Те ще запомнят казаното от тях по-добре, отколко онова, което някой друг им е казал.

Джеймс Рейпсъм е изпълнителен директор на Evangelical Missions Information Service и автор на романа: Всекидневен диалог с Бога (*Harold Shaw). Той е съавтор със своята съпруга - Марта, на* Женитбата: Божият план за интимност *(IVP).*